

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Česká republika jako členský stát Evropské unie,
pozitiva a negativa členství

The Czech Republic as a Member State of the European Union,
the Positives and Negatives of Membership

Student: Bc. Robert Dang

Vedoucí diplomové práce: Ing. Radomír Káňa, Ph.D.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Robert Dang**

Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6210T004 Eurospráva

Téma: Česká republika jako členský stát Evropské unie, pozitiva a negativa členství
The Czech Republic as a Member State of the European Union, the Positives and Negatives of Membership

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Proces rozšiřování Evropské unie
3. Problematika přistoupení České republiky k Evropské unii
4. Klíčové aspekty členství České republiky v Evropské unii
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BEREND, Ivan. *The History of European Integration: a New Perspective*. New York: Routledge, 2016. 272 s. ISBN 978-1-138-65491-4.

FIALA, P., O. KRUTÍLEK a M. PITROVÁ. *Evropská unie*. 3. aktual., rozš. a dopl. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018. 990 s. ISBN 978-80-7325-450-6.

LACINA, L., P. STREJČEK a P. BLÍŽKOVSKÝ. *Učebnice evropské integrace*. 4. přeprac. a aktual. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2016. 360 s. ISBN 978-80-7485-104-9.

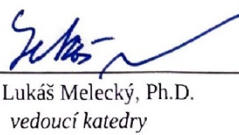
Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 26.04.2019

Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a ostatní materiály, z nichž jsem při přípravě práce čerpal, řádně cituji a uvádím v seznamu použité literatury.“

V Ostravě dne 26. dubna 2019

.....

Bc. Robert Dang

Poděkování

Chtěl bych tímto poděkovat svému vedoucímu diplomové práce Ing. Radomíru Kaňovi Ph.D., za veškerý věnovaný čas, odborné vedení a připomínky, které mi napomohly k vypracování této diplomové práce.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Proces rozšiřování Evropské unie.....	7
2.1	Prvotní myšlenky jednotné Evropy	7
2.1.1	Historie myšlenky Evropské integrace.....	7
2.1.2	Panevropské hnutí	10
2.2	Moderní Evropská integrace.....	12
2.2.1	Základní pilíře a motivy integrace	12
2.2.2	Rozšiřovací proces – jednotlivé etapy.....	16
2.3	Současný stav integrovanosti Evropské unie	21
2.3.1	Kandidátské země	22
2.3.2	Potenciální kandidátské země	22
2.3.3	Brexit.....	23
3	Problematika přistoupení České republiky k Evropské unii.....	25
3.1	Vztah Československa a Evropských společenství do roku 1989	25
3.1.1	Československo členem RVHP.....	25
3.1.2	Bilaterální dohody mezi ČSR a ES	26
3.2	Změny v domácí politice v období let 1989-1992.....	27
3.2.1	Nová vláda.....	27
3.2.2	Program předvstupní pomoci PHARE	29
3.3	Vztah České republiky a Evropské unie v letech 1992-1998.....	29
3.3.1	Kodaňská kritéria	30
3.3.2	Žádost o členství.....	30
3.3.3	Agenda 2000	31
3.4	Průběh negociačních jednání od roku 1998 do přistoupení České republiky k Evropské unii v roce 2004	31
3.4.1	Přístupová jednání	31

3.4.2	Vyjednaná přechodná období.....	33
3.4.3	Smlouva o přistoupení.....	35
3.4.4	Referendum	36
4	Klíčové aspekty členství České republiky v Evropské unii	38
4.1	Politické a právní aspekty členství.....	38
4.1.1	Jednotný trh	39
4.1.2	Společná zemědělská politika	40
4.1.3	Společná obchodní politika	41
4.1.4	Společná dopravní politika.....	43
4.1.5	Regionální politika a strukturální fondy.....	44
4.1.6	Sociální politika.....	48
4.1.7	České předsednictví v Radě EU	50
4.2	Ekonomické aspekty členství.....	51
4.2.1	Vývoj hrubého domácího produktu.....	51
4.2.2	Vývoj nezaměstnanosti	55
4.2.3	Vývoj míry inflace	57
4.2.4	Pozice České republiky vůči rozpočtu Evropské unie	59
4.3	Negativní aspekty členství	62
4.3.1	Ztráta suverenity ČR	62
4.3.2	Veřejné mínění	64
5	Závěr.....	67
	Seznam použité literatury.....	69
	Seznam zkratek	74

1 Úvod

V roce 2004 proběhlo zatím největší rozšíření Evropské unie, kdy se ke stávajícím členským zemím připojily i nové členské země ze střední a východní Evropy, včetně České republiky. Samotné rozšíření s sebou přineslo mnoho nových výzev. Ekonomická a politická situace v nových členských zemích dosahovala rozdílné úrovně než u zemí integrovaných v minulosti. Rozdíly mezi staršími a novými členy EU byly především i v oblasti životní úrovně obyvatel. Skrze jednotu a spolupráci evropských zemí si Evropská unie dala za cíl snižovat rozdíly – disparity mezi regiony a státy Evropské unie. Pro koordinaci těchto cílů používá Evropská unie své politiky a nástroje, které jsou dále členskými zeměmi implementovány a převedeny do praxe.

Členství České republiky v Evropské unii sebou přineslo bez pochyb mnoho nového, jak pro českou vládu, tak i pro české občany. České republice se otevřelo mnoho nových obzorů a možností spolupráce s dalšími státy uvnitř i mimo unii. Celkově došlo k liberalizaci obchodu a mezinárodních vztahů po dlouhém období uzavřenosti České republiky v rámci spolupráce východního bloku.

Cílem diplomové práce je, na základě analýzy charakterizovat a zhodnotit klíčové aspekty členství České republiky v Evropské unii od jejího vstupu.

V rámci diplomové práce je rovněž formulována následující hypotéza: Největší přínosy členství České republiky v Evropské unii plynou z finančních prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů, které byly České republice alokovány v rámci členství v unii od roku 2004 do současnosti.

Diplomová práce je členěna do tří hlavních kapitol, doplněných o úvod a závěr. První kapitola je zaměřena na proces rozšiřování Evropské unie. Dále jsou v této kapitole definovány počátky evropské integrace a její vývoj až po současný stav integrovanosti členských zemí včetně popisu jejich přístupového procesu. V závěru kapitoly je pak zmíněn výčet potencionálních a kandidátských zemí, o které by se v budoucnu mohla Evropská unie rozšířit.

Druhá kapitola charakterizuje především problematiku přistoupení České republiky k Evropské unii. Jednotlivé etapy vývoje prohlubování vztahů mezi Českou republikou a Evropskou unií jsou popsány v obecných rovinách, jakými byly např. vztahy Československa a Evropských společenství do roku 1989, změny v domácí politice v letech 1989-1992, vztah České republiky a Evropské unie v letech 1992-1998 a v neposlední řadě průběh negociačních vyjednávání od roku 1998 do přistoupení České republiky k Evropské unii v roce 2004.

Třetí hlavní kapitola je zaměřena na praktické hodnocení klíčových aspektů členství České republiky v Evropské unii, které jsou dále rozděleny na aspekty politické a právní na straně jedné a aspekty ekonomické na straně druhé. V rámci ekonomických aspektů členství je pozornost věnována vybraným makroekonomickým veličinám České republiky z období před a po vstupu do Evropské unie. Závěr poslední kapitoly je zaměřen rovněž i na negativní aspekty členství, kde je charakterizována ztráta národní suverenity České republiky a vztah občanů České republiky k Evropské unii.

Diplomová práce vychází z řady zdrojů, jak knižních, tak i internetových a při jejím zpracování byly z vědeckých metod využity především analýza, syntéza a komparace.

2 Proces rozšiřování Evropské unie

V dnešním světě si lidé mohou velmi lehce povšimnout, v jak to hluboce provázaném světě dnes vůbec žijeme. Není tím myšleno nic jiného, než provázanost národních ekonomik a spolupráce suverénních států v oblastech jak politických, ekonomických, tak i společenských a sociálních. Veškerá tato spolupráce se odehrává v podmínkách dnešního globalizovaného světa, jež je lidmi vnímána, a to mnohem více než kdy dříve.

Tato provázanost a spolupráce jednotlivých států má samozřejmě své důvody a motivy. Jednotlivé státy, národní ekonomiky společně spolupracují v rámci integračních seskupení rozličného typu, kde každé seskupení má různorodé motivy integrace a odlišnou důležitost. Tato integrační seskupení se také liší svou činností. Integrační uskupení mohou vznikat jako odraz spolupráce v oblasti hospodářské, vojenské, politické, kulturní, obranné či jako obraz spolupráce jednotlivých svrchovaných států, které spojuje jakýsi to společný prvek, jehož příkladem mohou být země vyvážející ropu.

Takové unikátní integrační uskupení, které je svou hloubkou spolupráce a koordinací svých politik v dnešním světě zcela jedinečné je *Evropská unie* (European Union, EU).

V následujících podkapitolách bude věnována pozornost procesu rozšiřování EU již od počátků vzniku *Evropských společenství* (European Communities, EC) do dnešní podoby tohoto integračního celku a dále pak dalšího možného vývoje tohoto procesu integrace na evropském kontinentu. V žádném případě zde nemohou být opomenuti předchůdci myšlenky jednotné Evropy, na jejichž odkazu byla Evropská unie, tak jak ji dnes známe, vybudována.

2.1 Prvotní myšlenky jednotné Evropy

Evropská unie, tak jak ji známe dnes, je poměrně novodobým integračním seskupením. Mnoho lidí by ale neřeklo, že její kořeny sahají již do roku 800 n.l. do dob *Karla Velikého*. Samozřejmě, že tehdejší motivy integrace na evropském kontinentu měly zcela jiný charakter než ty dnešní z moderní historie. Ve většině případech šlo o projevy touhy různých vládců či celků po větším území a moci. Nešlo tak o vzájemnou spolupráci a bezpečnost evropských národů, ba naopak šlo spíše o upevňování a rozšiřování moci tehdejších panovníků (Euroskop, 2019).

2.1.1 Historie myšlenky Evropské integrace

Obecné prvky územní integrace na Starém kontinentě je možné nalézt již ve starověku. Důkazem podporujícím tento názor je bezpochyby každá učebnice historie a dějin, která se zmiňuje o starověké říši Římské z let 27 př. n. l.-395 n. l., jedné z územně nejrozsáhlejších

říší v evropských dějinách. Tato koncepce jednotné Evropy, stejně jako mnoho dalších, vychází z úsilí panovníků o sjednocení daných územních celků v jeden, a to z důvodu nabytí výhod plynoucích ze spravování většího území, které šlo ruku v ruce se zvyšováním bohatství a moci daných panovníků či vlivných osobností v dané době.

Poměrně mladší koncepce jednotné Evropy pak pochází ze středověku, z období Svaté říše Římské. Základním pilířem této doby byla univerzalita a rozšířenost křesťanství, které spojovalo evropské národy v jeden větší celek se společnými kořeny.

„Z pohledu politické vědy a ostatně i z hlediska potencionálního využití v praktické politice jsou důležité především ty koncepce, které pokládají institucionalizovanou spolupráci za jeden ze základních předpokladů evropské integrace“ (Fiala, 2018, s. 35).

I přes redukci jednotlivých koncepcí myšlenky jednotné Evropy v předešlém textu stále zůstává jejich spektrum velmi bohaté a široké. Z důvodu omezení rozsahu a témata této diplomové práce budou zmíněni jen vybraní autoři historických koncepcí sjednocené Evropy. Tito autoři koncepcí, velmi často tedy panovníci, politikové, reformátoři, filosofové, teologové, právníci, umělci či vědci šířili různorodé spektrum myšlenek o sjednocené Evropě, a to v různých obdobích. Tito autoři a jejich vysvětlené hlavní myšlenky budou nyní rozděleny do dvou časových období, na základě toho, v jakém z období žili (Euroskop, 2019).

Koncepce sjednocené Evropy z období středověku

První z vlastovek myšlenky jednotné Evropy lze datovat do období po rozpadu Západořímské říše roku 800, kdy byl korunován císař *Karel Veliký (747-814)*. Za dva základní pilíře „evropanství“ se v té době uvažovalo císařství a papežství. Šlo tedy o sjednocení evropských národů vůči rostoucímu vlivu Byzantské říše a dále také islámu.

Vedle motivů náboženských a mocenských se dále objevovaly i motivy bezpečnostní. Jako představitele bezpečnostního motivu můžeme zmínit francouzského právníka *Pierra Dubois (1255-1312)*, který přišel v letech 1306-1308 s návrhem institucionální spolupráce tehdejších panovníků. Jeho idea následně navrhovala vznik stálého shromáždění šlechticů za účelem diskuze s možností předčasného ukončení možných budoucích konfliktů. Šlo o zajištění vojenské a politické homogenity Evropy s motivem ubránění se před arabskými nájezdy na Evropu (Euroskop, 2019).

Nedlouho poté v 15. století, přesně tedy v roce 1462, se na českém trůně zrodila myšlenka vytvoření „Unie evropských států“, jinak řečeno mírové organizace, která měla dát vzniku legislativnímu orgánu a soudnímu dvoru pro řešení jednotlivých sporů mezi tehdejšími

mocnostmi. Stěžejní myšlenkou tohoto projektu mělo být dosažení spolupráce křesťanských panovníků na území Evropy pro zajištění silnější identity evropských národů v bojích s Turky. Tento plán husitského krále *Jiřího z Poděbrad (1420-1471)* však nebyl úspěšný z důvodu nepřízně papeže. Nicméně se tento koncept velmi často přirovnává jako předchůdce Organizace spojených národů (United Nations, UN). Pro ilustraci je uveden úryvek z návrhu Jiřího z Poděbrad na vytvoření mírové unie křesťanských států:

„A proto toužíce po tom, aby takové války, loupeže, zmatky, požáry a vraždy ... přestaly a úplně byly vykořeny a chvály hodnou jednotou do potřebného stavu vzájemné lásky a vzájemného bratrství byly uvedeny, rozhodli jsme se ... vytvořit takový svaz spolenectví, míru, bratrství a svornosti, jenž by pro úctu k Bohu a pro zachování víry neotřesitelně trval ... ve formě, jak dále následuje...“ (Euroskop, 2019).

Předpoklad vytvoření evropské federace představil v 17. století *Maximilien de Béthune (1559-1641)*, vévoda ze Sully, jehož předpoklad spočíval v nutnosti garantování celkové bezpečnosti v Evropě, a to vytvořením čtyřiceti členné rady zastřešující patnáct evropských křesťanských států.

Dalšími autory tehdejší doby, jejichž tvorba vyjadřovala nutnost utvořit sjednocený postoj a spolupráci mezi evropskými státy a národy, jsou:

- holandský humanista *Erasmus Rotterdamský (1466-1536)*, který v roce 1516 šířil myšlenku míru v Evropě za utvoření mezinárodní rady biskupů, státníků, učenců a opatů v díle *Výchova křesťanského krále*,
- Florentin *Niccolo Machiavelli (1469-1527)*, který ve svém díle *Vladař* z roku 1513 odděluje politiku od morálky a snaží se vycházet z teologie a filosofie,
- anglický státník *Thomas More (1478-1535)*, jehož dílo *Utopie* z roku 1516 vede ke ctnostem, jež nahrazují soukromé vlastnictví vlastnictvím společným.

V dílech Erasma Rotterdamského, Niccola Machiavelliho a Thomase Moora lze nalézt prvky tří politických proudů moderní Evropy. Nalezneme zde proudy křesťansko-demokratický, národně liberální a socialistický (Euroskop, 2019).

„Je zřejmé, že hlavním motivem sjednocení ve zmíněných návrzích bylo především zajištění efektivní obrany evropských křesťanských zemí. Politická integrace byla spíše jejím předpokladem a vědomí její důležitosti následovalo až za primární vojensko-strategickou

potřebou. Návrhy prvních integračních útvarů na území Evropy je proto možné charakterizovat také jako zárodky mezinárodních organizací se speciálními cíli“ (Fiala, 2018, s. 36).

Koncepce sjednocené Evropy z období novověku

V období novověku se tématu sjednocené Evropy dostalo pozornosti mnoha státníků a filozofů společně s náboženskými mysliteli. Myšlenka této Evropy již nebyla spojována jen s původními obrannými důvody. Novodobé myšlenky byly podpořeny nutností nalezení společné řeči v mnoha otázkách. Jednou z takových otázek bylo prosazování politických názorů jednotlivých zemí, což vedlo k myšlence parlamentarismu.

Jedním z představitelů těchto integračních modelů byl anglický kvaker¹ *William Penn (1644-1718)*, jehož návrhem z roku 1693 bylo vytvoření evropského parlamentu. Rozložení sil, tedy hlasů v tomto parlamentu, bylo založeno na ekonomickém výkonu zemí. V podstatě tento model nahraoval zemím, které byly ekonomicky zdatnější a měly větší podíl na mezinárodním obchodě, tudíž měly mít větší politický vliv.

S myšlenkou společné pokladny evropských mocností pak přišel francouzský spisovatel *Abbé de Saint-Pierre (1658-1743)*. Tato společná pokladna měla hradit výdaje na společnou armádu pro ochranu evropského kontinentu. Stěžejní myšlenkou tohoto francouzského spisovatele bylo založení Konfederace evropských panovníků, jež měla evokovat spojení a spolupráci mezi státy s příslibem řešení všech konfliktů výhradně mírovou cestou. Shromáždění, tedy Svazová rada měla dále mít veškerou pravomoc v rozhodování o politických otázkách, při dvoutřetinovém rozhodovacím principu (Euroskop, 2019).

Svou dobu s myšlenkou jednotné Evropy dále předběhl francouzský utopista *Claude Henri de Saint-Simon (1760-1825)*, který v roce 1814 společně se svým přítelem *Augustinem Thierrim (1795-1856)* publikoval dílo Organizace evropské společnosti. Cílem této publikace bylo nastínit model shromáždění formou dvoukomorového parlamentu. V momentě, kdy by všechny státy Evropy byly řízeny výhradně parlamentní demokracií, měly vzniknout Spojené státy evropské. Autoři této myšlenky si byli vědomi nadčasovosti svého návrhu, čímž nasadili laťku dalším myslitelům, jež přišli po nich (Euroskop, 2019).

2.1.2 Panevropské hnutí

Jako nejmodernějšího předchůdce s největším vlivem na podobu dnešní evropské integrace lze jmenovat Panevropské hnutí. U zrodu tohoto původně myšlenkového proudu, později také

¹ Kvaker je osoba, člen křesťanského náboženského hnutí, které vzniklo v první polovině 17. století v Anglii a později se rozšířilo do USA.

organizace, stál rakouský aristokrat, hrabě *Richard Coudenhove-Kalergi* (1894-1972). Jeho dílo *Panevropa* z roku 1923 popisuje stav Evropy ve 20. století, kdy byl starý kontinent charakterizován jako roztříštěné teritorium v úpadku. V tomto díle bylo dále vyličen, jakým způsobem má dojít ke vzniku Spojených států evropských (evropské federace), společně s mnoha dalšími myšlenkami a tezemi o sjednocení a spojení roztříštěné Evropy v jeden celek schopný konkurovat dalším světovým mocnostem.

Kalergi, jež byl po otci Rakušan a po matce Japonec, se zabýval myšlenou sjednocené Evropy právě v období, kdy malé evropské státy nebyly schopné nalézt politický konsensus, a na východě dále rostl vliv Ruska. Tento impuls Panevropského hnutí je tedy možno chápat i jako reakci na možné ohrožení z východu.

Sjednocená Evropa se dle Kalergiho měla stát rovnocenným partnerem Spojených států amerických (United States of America, USA), Commonwealthu, Ruska a Číny.

„Stejně jako Anglie, Amerika a Rusko musí také Evropa nalézt rovnováhu mezi svobodou a organizací. Toto vyrovnaní přivodí vnitřně nejdalekosáhlejší autonomii – navenek nejdalekosáhlejší federaci. Evropa by měla vědět, že diferenciace bez integrace vede k zániku a že její individuální politiku je nezbytné doplnit politikou integrační“ (Coudenhove-Kalergi, 1993, s. 19).

Tato myšlenka Panevropské unie představovala první ucelený vzor politického projektu pro výstavbu sjednocené Evropy. Hnutí bylo také podporováno řadou předních evropských politiků, a tak už nebylo těžké koordinovat velké množství profederálních aktivit, jimiž se hnutí od svého vzniku zabývalo. Svou podporu našlo hnutí u francouzského ministerského předsedy *Edouarda Herriota* (1872-1957), francouzského ministerského předsedy *Aristida Brianda* (1862-1932) a také německého ministra zahraničí *Gustava Stresemana* (1878-1929).

R. Coudenhove Kalergi se v rámci hnutí také pokusil o vytvoření „Návrhu Panevropského paktu“, kde šlo především o vytvoření společné evropské ústavy. Tento projekt bohužel nebyl podpořen z důvodu nejednomyslnosti všech evropských politických představitelů.

„Aby se objevila na politické mapě, musí Panevropa nejdříve zapustit kořeny v srdcích a hlavách Evropanů. Je třeba vystavět mosty porozumění, zájmu a přátelství od národa k národu, od továrny k továrně, od odborů k odborům, od literatury k literatuře. Pocit panevropské pospolitosti, evropský patriotismus, musí korunovat a doplňovat cit národní“ (Coudenhove-Kalergi, 1993, s. 95).

V pozdější době dostalo podpory Panevropské hnutí také ze strany našich politiků, prezidentů *T. G. Masaryka (1850-1937)* a *Edvarda Beneše (1884-1948)*. Neotáleli ani předseda německého Reichstagu a pozdější první demokraticky zvolený kancléř Spolkové republiky Německo *Konrád Adenauer (1876-1967)* a rakouský kancléř *Ignaz Seipel (1876-1932)*. Mimo to, bylo hnutí a jeho teze podporováno řadou literátů a mnoha dalšíma.

Lze konstatovat, že *Richard Coudenhove Kalergi* byl průkopníkem, jenž se zasloužil o detailní propracování myšlenky jednotné Evropy v době, kdy na to bylo stále ještě brzy. Bez pochyb však položil základy podobě evropské integrace tak, jak ji známe dnes.

2.2 Moderní Evropská integrace

S postupem času se myšlenka evropské integrace měnila a vyvíjela. Tento vývoj myšlenek byl zpravidla podnícen situací a měnicími se podněty na evropském území. Tyto podněty a měnící se podmínky často zasáhly chod společnosti a jednotlivých států. V této kapitole budou nastíněny základní pilíře, na kterých byla evropská integrace postavena v období první poloviny 20. století.

2.2.1 Základní pilíře a motivy integrace

Za důležité milníky ve vývoji integrace na evropském území mohou být považovány obě dvě světové války na straně jedné a konflikt mezi USA a Sovětským svazem – Studenou válkou² – na straně druhé. Tyto nemilé události v naší evropské historii, jejichž motivem byla také integrace evropských zemí, i když bez pochyb v trochu jiném slova smyslu, byly podnětem ke změně přístupu k integraci jako takové. Po druhé světové válce došlo k přehodnocení priorit veškerého obyvatelstva a také vládnoucích představitelů jednotlivých států. Pochopitelně šlo všem o lepší život ve sjednocené a osvobozené Evropě bez válečných konfliktů a utrpení lidu.

Bylo to tedy organizační zabezpečení míru a zvýšení životní úrovně obyvatel, jež mělo za doprovodu budování společného ekonomického růstu ve všech evropských zemích zabezpečit lepší budoucnost obyvatel a dalších generací.

Pilíře a motivy integrace

Konference v americkém městečku Bretton Woods z roku 1944 dala vzniku novému měnovému uspořádání ve světě, **Bretton – Woodskému systému**, a to za účasti 44 zemí. Tento systém měl napodobit a nahradit britský „zlatý standard“. Ústřední světovou měnou se stal

² Studenou válkou nazýváme ideologický konflikt mezi Spojenými státy americkými a Sovětským svazem. Tyto dvě největší velmoci své doby se lišily názory a ideami. Také se lišily svými představami o budoucím vývoji v poválečné Evropě.

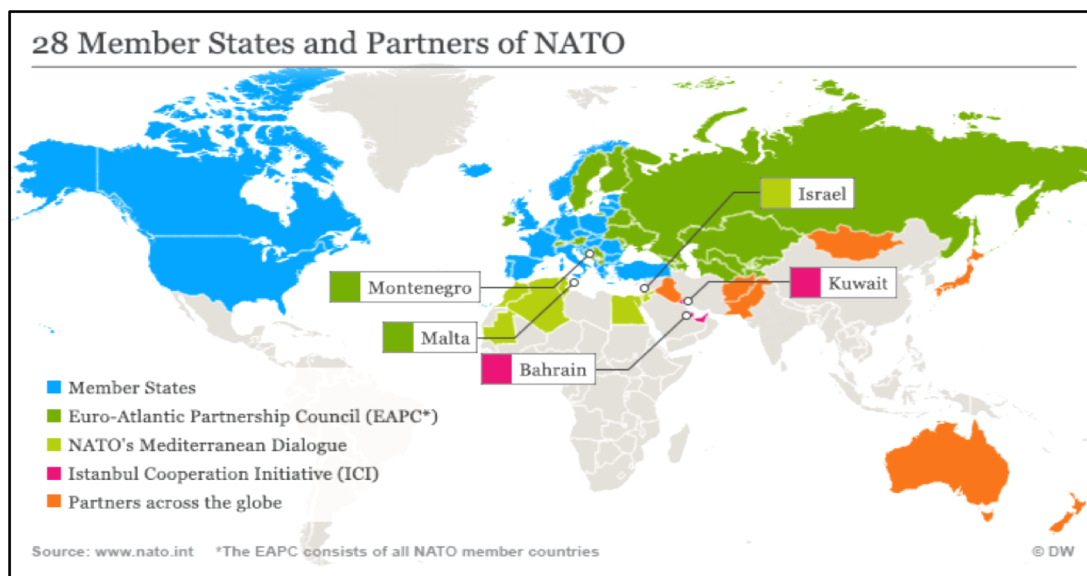
americký dolar se stanovenou hodnotou 35 *dolarů* (USD) za trojskou unci zlata. Tento měnový systém vešel v platnost následující rok po podepsání Bretton Woodské dohody z roku 1944 a dal také vzniku *Mezinárodního měnového fondu* (International Monetary Fund, IMF) v tomtéž roce.

Všeobecná dohoda o clech a obchodu – GATT (General Agreement on Tariffs and Trade, GATT) z roku 1947 se zabývala všeobecnou liberalizací obchodu ve světové ekonomice. Cílem této dohody bylo uvolňování napětí a zefektivnění mezinárodní spolupráce v otázkách světového obchodu. Šlo tedy o pravidla pro mnohostranná smluvní ujednání a o řešení obchodních sporů mezi signatáři.

Euroatlantický vojenský pakt **Severoatlantické aliance – NATO** (North Atlantic Treaty Organization, NATO), jež byl založen v dubnu roku 1949 a to *Washingtonskou smlouvou*, původně sloužil jako politické a vojenské sdružení zainteresovaných států atlantického prostoru. Organizace NATO, jako systém kolektivní obrany z dílny USA a dalších 11 zakládajících států, v dnešní době podporuje zachování demokracie a míru v oblasti euroatlantického prostoru s členskou základnou 29 zemí.

Následující Obr. 2.1 ukazuje členskou základnu a partnerské státy této organizace.

Obr. 2.1: Členské státy NATO

Zdroj: Deutsche Welle [online], 2019

V červnu 1947 vyhlášený a dne 3. dubna 1948 americkým Kongresem schválený **Marshallův plán**, oficiálně také *Plán evropské obnovy* (European Recovery Program, E. R. P.), jež byl připravován Ministerstvem Financí USA, byl finančním programem hospodářské obnovy válkou zničené západní a jižní Evropy.

Tato pomoc spočívala převážně v poskytování technologií ve strojírenství, ocelářství, potravinářství, těžbě surovin a zemědělství. Dále šlo tedy převážně o zprostředkování potravin, pohonných hmot a základního spotřebního zboží. Kromě dodaného zboží poskytovala USA také levné úvěry. Značná část pomoci byla také poskytnuta darem (Lacina a kol., 2016, s. 17).

Spojené státy americké poskytly Evropě do jara 1947 více než 11 mld. dolarů v podobě grantů, půjček, nezbytných potravin a mnoha dalších podobách pomoci. Marshallův plán rovněž nabízel čtyřletý pomocný balíček jakékoli z 22 evropských zemí, které byly ochotné akceptovat americké podmínky, a to spolupráci pod entitou nazývanou *Výbor pro evropskou spolupráci*, později přejmenovanou na *Organizaci pro evropskou ekonomickou spolupráci*. Sedmnáct zemí se rozhodlo akceptovat podmínky a účastnit se Marshallova plánu. Během kongresu 19. prosince 1947 americký prezident *Harry S. Truman (1884-1972)* formálně požádal americký kongres o částku 17 mld. USD, pro účely financování Evropského zotavovacího programu. Nakonec však americký kongres schválil částku 13 mld. USD (Ivan T. Berend, 2016, s.29).

Státy později na to vytvořeného *Východního bloku*³ včetně Československa tento plán pod tlakem SSSR odmítly a předurčily si tak budoucnost centrálně řízených ekonomik a totalitního režimu.

Známý klasik poválečné historie Československa, *Karel Kaplan (nar. roku 1928)* usoudil, že jednání o přijetí Marshallova plánu představovala poslední, a to jedinou možnost, kdy se nekomunisté v Československu mohli pokusit o zmaření cesty komunistů k úplnému mocenskému monopolu na území Československa (CDK, 2007).

Výčet těchto výše uvedených institucí nám ukazuje, jakým způsobem s poválečnou Evropou spolupracovala USA. Lze zde vidět obrovské nasazení a také zásluhu Spojených států na tom, jak dnes v Evropě funguje demokracie a mír.

³ Jako Východní blok označujeme skupinu zemí pod vedením Sovětského svazu (SSSR).

Za účelem hlubší spolupráce západoevropských států a na popud rozšíření komunismu ve střední a východní Evropě v roce 1948 vznikla hlavně z francouzské iniciativy nadnárodní instituce, **Rada Evropy** se sídlem ve francouzském Štrasburku. Tato mezinárodní celoevropská organizace dává prostor členským zemím pro spolupráci především v otázkách demokracie a dále v otázkách lidských a sociálních práv se svobodami. Rada Evropy byla založena 5. května 1949 podpisem *Londýnské dohody*.

Dne 9. května 1950 byla prezentována tzv. **Schumanova deklarace**, která pochází z tvorby francouzského ministra zahraničních věcí *Roberta Schumana (1886-1963)*, kterému při tvorbě pomáhal jeho kolega a politický rádce *Jean Monnet (1888-1979)*. Cílem této deklarace bylo dát vzniku nové instituci, *Evropskému společenství uhlí a oceli* (European Coal and Steel Community, ECSC), jež mělo za úkol kontrolovat těžbu uhlí a výrobu oceli, tzv. strategických, válečných surovin. Tento počín měl tedy přispět ke sloučení ekonomických zájmů evropských států a tím také ke společnému zvyšování životní úrovně obyvatel právě v době, kdy se státy západní Evropy stále ještě snažily vyrovnat s devastačními následky předcházejících válek.

Toto společenství, mezi jehož zakládající členy patřily Francie, Spolková republika Německo, Itálie, Nizozemsko, Belgie a Lucembursko bylo první z řady nadnárodních evropských institucí, které se dále formovaly do podoby dnešní Evropské unie (Evropa, 2019).

Citace z deklarace:

- „Světový mír by nemohl být zachován bez tvůrčího úsilí, jež je úměrné nebezpečím, která tento mír ohrožují.“
- „Přínos, kterým organizovaná a živá Evropa může přispět civilizaci, je nezbytný pro udržení mírových vztahů. Tím, že už dvacet let Francie usiluje o sjednocenou Evropu, sleduje především jeden cíl – sloužit míru. Sjednocená Evropa vytvořena nebyla, zažili jsme válku.“
- „Takto bude možno dospět jednoduše a rychle ke splnutí zájmů, jež je nepostradatelné pro vytvoření ekonomického společenství, a položí se základy pro existenci širšího a hlubšího společenství mezi zeměmi, jež dlouho rozdělovalo krvavé násilí“ (Evropa, 2019)

2.2.2 Rozšiřovací proces – jednotlivé etapy

V této kapitole bude popsán proces rozšiřování Evropské unie v čase, tak jak se jednotlivé členské státy přidružovaly a integrovaly. Jde o proces rozšiřování unie, který může být obecně rozdělen do dvou dimenzí. V první dimenzi jde o rozšiřování členské základy v počtu členských států. V rovině druhé se dále bavíme o rozšiřování pravomocí a převádění národní suverenity členských států. Pro naše účely se však budeme zabývat čistě dimenzí rozšiřování členské základny, a to do počtu dnešních 28 států.

Zakládající státy

Jak již bylo v předchozí kapitole zmíněno, počátky myšlenky společné Evropy se datují již do období Karla Velikého, je však nutno objasnit, že novodobá integrace evropských zemí, tak jak ji dnes známe má svůj počátek u zrodu ESUO, založeného na základě Pařížské smlouvy s platností od roku 1952.

Tehdejšími zakládajícími státy byly: Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Francie, Německo a Itálie. Tyto státy si vybraly cestu postupné integrace skrze prorůstání sektorové spolupráce. Zpočátku šlo tedy o intenzivní rozvoj integrovaných odvětví. Následky tohoto integračního přístupu dále vedly k politickému sjednocení zakládajících států.

První rozšíření

Prvotní rozhovory o rozšíření Evropských společenství se vztahují již k období před rokem 1967, tohoto roku však byly přístupové rozhovory pozastaveny. Výrazným impulsem pro znovu obnovení přístupových jednání s kandidátskými zeměmi byla změna francouzské pozice za prezidenta *G. Pompidou (1911-1974)*, který v roce 1969 vystřídal *Charlese de Gaulla (1890-1970)*. Byl toho názoru, že by Francie společně s Velkou Británií měly společně představovat nástroj kontroly Německa, které se začalo politicky orientovat směrem k východu. Mezi tehdy kandidující země patřily Velká Británie, Irsko, Dánsko a Norsko.

První rozšíření tehdy Evropských společenství se datuje do roku 1973, kdy se k ES připojily *Velká Británie, Irsko a Dánsko*. Vůdčí zemí mezi žadateli byla Velká Británie, pro kterou měla obrovskou důležitost problematika zemědělství, kde byla cítit obava ohledně přijetí společné zemědělské politiky. Dalším tématem vyjednávání byla výše příspěvku Velké Británie do společného rozpočtu z důvodu rozvinutosti a vyvinutosti britského hospodářství. V případě Irska bylo přistoupení předurčeno vstupem Velké Británie, jakožto největšího obchodního partnera Irska. Šlo tedy spíše o ochranu irského průmyslu, který byl velmi závislý na vývozu do Velké Británie, a tak byl vstup mnohem výhodnější než pouhé členství v *Evropském*

sdržení volného obchodu (European Free Trade Area, EFTA). Dalším přistupujícím státem bylo Dánsko, které přistoupilo hlavně z ekonomických důvodů a hospodářské jistoty, která plynula ze členství. Dánsko bylo velmi citlivé v otázce tvorby společného trhu se svými největšími obchodními partnery, Velkou Británií a Spolkovou republikou Německo. V případě Norska byla situace značně zkomplikovaná náladami v norské společnosti, kdy lidé vnímali členství v ES velmi skepticky. A to i přes mnoho výjimek, kterých Norská vláda ve vyjednávání s ES dosáhla. Vstup do ES byl Nory zamítnut v referendu, které se konalo 26. září 1972 a to výsledkem 54 % hlasů proti vstupu (Fiala, 2019).

Jednotlivé náležitosti a důležité události prvního přistoupení jsou zobrazeny v následující tabulce.

Tab. 2.1: Země prvního rozšíření

Stát	Datum podání žádosti		Zahájení jednání o vstupu	Datum konání referenda	Výsledky referenda v % (pro : proti)	Datum vstupu
	1. žádost	2. žádost				
Velká Británie	31.7.1961	11.5.1967	30.6.1970	5.6.1975	67,2 : 32,8	1.1.1973
Irsko	31.7.1961	11.5.1967	30.6.1970	10.5.1972	83,1 : 16,9	1.1.1973
Dánsko	31.7.1961	11.5.1967	30.6.1970	2.10.1972	63,3 : 36,7	1.1.1973
Norsko	30.4.1962	24.7.1967	30.6.1970	25.9.1972	46,5 : 53,5	-

Zdroj: Fiala, 2019; vlastní zpracování

Tabulka 2.1 zobrazuje jednotlivá data, kdy kandidátské země zažádaly o členství v ES. Dále je z tabulky možné vyčíst, že jednotlivá jednání o vstupu započala pro všechny kandidátské země ve stejný den a to 30. 6. 1970.

Druhé rozšíření

Dále proces rozšíření následoval připojením *Řecka* roku 1981. Řecko mělo s ES sjednanou asociační dohodu již z roku 1961, nicméně se proces přistoupení prodloužil z důvodu změn v politickém režimu této země. Po obnovení demokracie vypracovala Komise posudek na popud Rady, jehož výsledek nedoporučoval zahájení přístupových jednání z důvodů nedostatečné ekonomické připravenosti země. Tento nedostatek pak byl řeckou vládou postupně odstraňován až do chvíle, kdy vstupu Řecka již nic nebránilo.

Třetí rozšíření

V roce 1986 přistoupily k ES dvě jižní země Evropy, a to *Španělsko* s *Portugalskem*. Španělsko po první neúspěšné žádosti o členství, která následovala žádost Velké Británie z roku 1962, udržovala s ES vztahy na bázi preferenčně obchodních. V roce 1977 pak Španělsko podalo opětovně oficiální žádost o členství. Problematickým bodem vzájemného vyjednávání však

byla problematika španělského zemědělství, které bylo na vysoké úrovni a mělo obrovský potenciál, přímo tak ohrožovalo status francouzské a italské zemědělské velmoci v ES. Vstup Španělska byl podmíněn restrukturalizací společné zemědělské politiky a byl také klíčovým faktorem pro budování vztahů ES ve Středozeří. Přístupová jednání s Portugalskem probíhala paralelně se španělskými. Portugalsko mělo silné obchodní vazby s Velkou Británií, a tak stejně jako Španělsko žádalo o členství již dříve v reakci na žádost Velké Británie, nicméně také neúspěšně. Pro Portugalsko znamenalo členství v ES způsob stimulace portugalské ekonomiky na straně jedné a upevnění demokratických základů na straně druhé.

Následující tabulka zobrazuje klíčová data druhého a třetího rozšíření.

Tab. 2.2: Druhé a třetí rozšíření v letech 1981 a 1986

Stát	Datum podání žádosti	Zahájení jednání o vstupu	Datum vstupu
Řecko	12.6.1975	21.7.1976	1.1.1981
Španělsko	28.7.1977	5.1.1979	1.1.1986
Portugalsko	28.3.1978	17.10.1978	1.1.1986

Zdroj: Fiala, 2019; vlastní zpracování

Čtvrté rozšíření

V pořadí čtvrté rozšíření následovalo událost úspěšné ratifikace Smlouvy o EU⁴ v roce 1993, kterou musely kandidátské státy akceptovat, jakožto nový základní, primárně právní dokument Unie. Další rozšíření, tedy připojení se *Finska*, *Rakouska* a *Švédska* pak následovalo v roce 1995. Oficiální vyjednávání s Finskem byla zahájena roku 1993. Hlavním tématem vyjednávání s EU bylo podobně jako u ostatních skandinávských zemí zemědělství a rybářský průmysl. V rámci vyjednávání se Finsku podařilo vyjednat vysokou finanční podporu pro sektor zemědělství a také státní monopol na prodej alkoholu. Poměrně dlouhodobý proces přibližování se Rakouska k evropským strukturám vyvrcholil 19. července 1989, kdy Rakousko oficiálně zažádalo o členství v ES. Rakousko už dříve bylo zakládajícím členem EFTA, a tak byl objem obchodu mezi Rakouskem a Společenstvím již před podáním žádosti o členství téměř dvoutřetinový z celkového objemu zahraničního obchodu Rakouska. Poslední z přistupujících zemí, Švédsko, poprvé žádalo o členství v ES v roce 1967, nicméně byla tato žádost později stažena z důvodu vysokých nároků vyplývajících z členství v ES. Odmítavý postoj švédské vlády se změnil v polovině roku 1990 a tak byla v roce 1991 podaná nová žádost o členství, která započala vstupní negociace. V předvstupní kampani se švédská vláda snažila vysvětlit svým občanům závazky vyplývající ze Smlouvy o EU. Klíčovými tématy vyjednávání byl

⁴ Smlouva o Evropské unii, tzv. Maastrichtská smlouva ze 7. února 1993, platná od 1. listopadu 1993.

vysoký příspěvek do společného rozpočtu ES a dále Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU. Následující tabulka zobrazuje data klíčových událostí čtvrtého rozšíření.

Tab. 2.3: Čtvrté rozšíření

Stát	Datum podání žádosti	Zahájení jednání o vstupu	Datum konání referenda	Výsledky referenda v % (pro : proti)	Datum vstupu
Rakousko	17.7.1989	1.2.1993	12.6.1994	66,6 : 33,4	1.1.1995
Finsko	18.3.1992	1.2.1993	16.10.1994	56,9 : 43,1	1.1.1995
Švédsko	1.7.1991	1.2.1993	13.11.1994	52,7 : 47,3	1.1.1995

Zdroj: Fiala, 2019; vlastní zpracování

Z předešlé tabulky 2.3 je možné vyčíst, že vstup do EU byl v Rakousku podpořen v referendu ve větší míře, než u Finska a Švédska, kde rozhodlo referendum o vstupu do EU jen těsně s 56,9 % hlasů pro vstup ve Finsku a s 52,7 % hlasů ve Švédsku.

Páté rozšíření

Doposud největší rozšíření Evropské unie o celkový počet deseti států připadá na roku 2004, kdy se tehdejší unie rozšířila o *Českou republiku, Estonsko, Kypr, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Maltu, Polsko, Slovensko a Slovinsko*. Samotný proces rozšíření EU o deset států střední a východní Evropy poukazoval na nutnost reformy EU, aby byla schopná absorbovat tak velký tlak na vnitřní trh a společný rozpočet. Bylo nutné připravit i jednotlivé kandidátské země na členství v EU, a tak byl Evropskou unií představen program předvstupní pomoci PHARE, který sloužil jako hospodářská pomoc prvotně určená Polsku a Maďarsku. Program PHARE je dále popsán v kapitole 3.2.2 *Program předvstupní pomoci PHARE*. Později byl tento nástroj rozšířen i na další země střední a východní Evropy. Evropská Komise dále na summitu Evropské rady v Kodani konaném ve dnech 21.-22. června 1993 představila tzv. *Kodaňská kritéria*, jejichž splněním EU podmiňovala vstup nových členských států. Tato kritéria jsou blíže popsána v kapitole 3.3.1 *Kodaňská kritéria*. Dále měla ucházející se země být schopná převzít závazky plynoucí z členství včetně plnění cílů politické, hospodářské a měnové unie. Dalším krokem k rozšíření bylo stanovení zásad strukturovaného dialogu. Je nutno brát na vědomí, že prozatímní největší proces rozšíření EU trval několik let a byl to proces nutného přizpůsobování a harmonizace vztahů na úrovni EU a budoucích členských zemí. Stanoviska k jednotlivým zemím a úrovni jejich připravenosti byly komentovány Komisí skrze *Agendu 2000*, která byla publikována Komisí 16. července 1997. Tato publikace posuzovala stav připravenosti všech kandidátských zemí a navrhovala možnosti dalšího postupu. Na základě Agendy 2000 se rozhodly hlavy států a vlád členských zemí při jednání Evropské rady

v Lucemburku, které se konalo ve dnech 13.-14. prosince 1997, na otevření přístupových rozhovorů s *Lucemburskou skupinou* kandidátů, do níž byly řazeny Česká republika, Maďarsko, Polsko, Slovinsko, Estonsko a Kypr. Dne 1. února roku 2003 vstoupila v platnost *Smlouva z Nice*, která znamenala nejvýznamnější zásah do primárního práva unie od podpisu zakládacích smluv. Tato smlouva přijala opatření, která byla nutná pro dokončení procesu rozšíření o země střední a východní Evropy. Smlouva z Nice přijala opatření pro přizpůsobení institucí většímu počtu členských zemí. Bylo představeno hlasování kvalifikovanou většinou při jednotlivých hlasováních v institucích a orgánech EU. Smlouva dále omezila horní hranici počtu členů Evropského parlamentu, Hospodářského a sociálního výboru a Výboru regionů. Je možné říci, že Smlouva z Nice značně reformovala vnitřní stavbu EU a vybudovala tak prostor pro rozšíření unie o další nové členské státy. Dalším důležitým okamžikem tohoto rozšíření bylo zasedání Evropské rady v Laekenu konané 14.-15. prosince 2001. Výsledkem zasedání bylo ustavení *Laekenské skupiny*, do níž patřily státy dříve zmíněné Lucemburské skupiny, ke kterým se přidalo Slovensko, Litva, Lotyšsko a Malta. Členem Laekenské skupiny, o níž se předpokládalo, že ukončí přístupová vyjednávání do roku 2002 se naopak nestalo Bulharsko a Rumunsko, jejichž status připravenosti byl vyhodnocen za neuspokojující (Fiala, 2019, s. 189).

Šesté rozšíření

Následně se v roce 2007 připojily *Bulharsko* s *Rumunskem*. Asociační dohoda mezi Bulharskem a EU byla podepsána již v březnu roku 1993 a v prosinci 1995 byla podána oficiální přihláška ke vstupu. Bulharsko před svým vstupem do EU procházelo hyperinflací a rozsáhlou korupcí ve veřejné správě. Dalším problémem byla nutnost restrukturalizace průmyslu z důvodu nedostatečné konkurenceschopnosti průmyslového sektoru a zemědělství. Komise dále trvala na reformách zdravotnického a penzijního systému, a především justičního systému kandidátské země. Bulharsko postupně odstraňovalo bariéry vstupu a kritické komentáře Komise byly nakonec k roku 2006 uspokojeny, a tak už nic nebránilo Bulharsko v připojení se k EU. V případě Rumunska byla podepsána asociační dohoda s EU v únoru 1993 a přihláška byla podána také v roce 1995. Rumunská ekonomika trpěla špatnou kondicí, a tak byla ekonomická transformace země nutná ještě před vstupem do EU. Podobně jako u Bulharska byla kondice Rumunské ekonomiky často terčem kritických zpráv Komise. Po úspěšné a rozsáhle reformě rumunské justice a vnitřní administrativy byla země připravena přistoupit do EU, jak se také později stalo začátkem roku 2007.

Následující tabulka zobrazuje klíčová data pátého a šestého rozšíření EU.

Tab. 2.4: Páté a šesté rozšíření v letech 2004 a 2007

Stát	Datum podání žádosti	Zahájení jednání o vstupu	Datum konání referenda	Výsledky referenda v % (pro : proti)	Datum vstupu
ČR	17.1.1996	31.3.1998	13.-14.6.2003	77,3 : 22,7	1.5.2004
Estonsko	24.11.1995	31.3.1998	14.9.2003	66,8 : 33,2	1.5.2004
Kypr	3.7.1990	31.3.1998	-	-	1.5.2004
Litva	8.12.1995	15.2.2000	10.-11.5.2003	91,1 : 8,9	1.5.2004
Lotyšsko	13.10.1995	15.2.2000	20.9.2003	67,7 : 32,3	1.5.2004
Maďarsko	31.3.1994	31.3.1998	12.4.2003	83,8 : 16,2	1.5.2004
Malta	3.7.1990	15.2.2000	8.3.2003	53,6 : 46,4	1.5.2004
Polsko	5.4.1994	31.3.1998	7.-8.6.2003	77,5 : 22,5	1.5.2004
Slovensko	27.6.1995	15.2.2000	16.-17.5.2003	92,5 : 7,5	1.5.2004
Slovinsko	10.6.1996	31.3.1998	23.3.2003	89,6 : 10,4	1.5.2004
Bulharsko	14.12.1995	15.2.2000	25.4.2005	-	1.1.2007
Rumunsko	22.6.1995	15.2.2000	25.4.2005	-	1.1.2007

Zdroj: Fiala, 2019; vlastní zpracování

Sedmé rozšíření

Prozatímní poslední rozšíření proběhlo v roce 2013, kdy se k EU připojilo *Chorvatsko*. Přístupová jednání byla zahájena již v roce 2005, avšak přistoupení Chorvatska komplikovaly dvě skutečnosti. První ze skutečností byl požadavek Mezinárodního trestního tribunálu, jež po Chorvatsku požadoval vydání několika Chorvatů, kteří byli obviněni z válečných zločinů na území Jugoslávie v letech 1991-1995. Druhou skutečností byl spor se Slovinskem o vedení slovinsko-chorvatské hranice. Slovinsko bylo odhodláno vstup Chorvatska blokovat do chvíle, kdy nedostane svým požadavkům ohledně přímého přístupu Slovinska k mezinárodním vodám. I přes další strukturální problémy podepsalo Chorvatsko 9. prosince 2013 Přístupovou smlouvu a po úspěšném referendu ze dne 23. ledna 2012 se připojilo k EU.

2.3 Současný stav integrovanosti Evropské unie

Rozšiřování EU, zvyšování/snižování jejího vlivu ve světě můžeme přirovnat k dynamickému procesu, který se stále vyvíjí. Aktuální stav členské základny unie se zastavil na počtu 28 zemí, nicméně další rozšiřování či odchody z EU jsou velmi pravděpodobné. Nyní se pozornost všech

členských států a také veřejnosti upírá k tzv. Brexitu, kde jde o snahu Spojeného království Velké Británie o vystoupení z EU na základě referenda ze dne 23. června 2016. Na druhou stranu je také nutné zmínit, že se na území Evropy stále nacházejí státy, jež prozatím členy unie nejsou, ale s unií úzce spolupracují a také mají status kandidátských zemí.

2.3.1 Kandidátské země

Kandidátské země se nacházejí ve fázi, kdy transponují nebo – li integrují právní předpisy Evropské unie do svých právních řádů.

- Albánie,
- Černá Hora,
- Severní Makedonie,
- Srbsko,
- Turecko.

2.3.2 Potenciální kandidátské země

Skupina těchto zemí teprve pracuje na splnění požadavků na členství v EU.

- Bosna a Hercegovina,
- Kosovo.

Porovnání základních statistických údajů těchto zemí je zobrazeno v následující tabulce 2.5, která zobrazuje status daných zemí k EU a data podání žádosti o vstup do EU. Dále jsou zobrazeny počet obyvatel a hodnota Bohatství jednotlivých států porovnaná k EU 28.

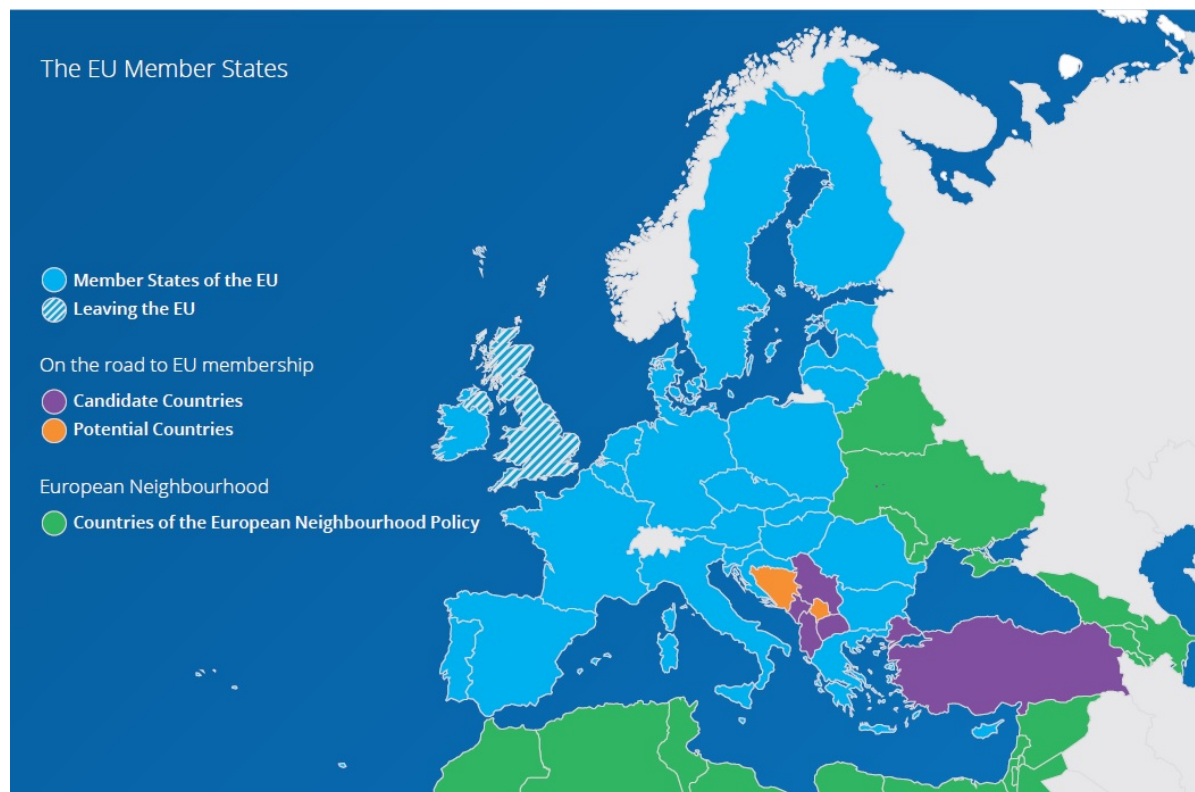
Tab. 2.5: Kandidátské a potencionální kandidátské země EU

Země	Status země vůči EU	Žádost o vstup	Počet obyvatel (miliony)	Bohatství (HDP/osobu)
Albánie	Kandidátská země EU	24.4.2009	2,9	7 800,0
Černá Hora	Kandidátská země EU	15.12.2008	0,6	10 600,0
Severní Makedonie	Kandidátská země EU	22.3.2004	2,1	10 000,0
Srbsko	Kandidátská země EU	22.12.2009	7,2	9 600,0
Turecko	Kandidátská země EU	14.4.1987	77,7	14 400,0
Bosna a Hercegovina	Potencionální země EU	-	3,8	7 800,0
Kosovo	Potencionální země EU	-	1,8	-
EU 28	-	-	508,2	27 400,0

Zdroj: Europa.eu [online], 2019; vlastní zpracování

Kandidátské a potencionální kandidátské země jsou dále vyobrazeny i na následujícím obrázku.

Obr. 2.2: Kandidátské a potencionální kandidátské země EU

Zdroj: Euromedrights.org [online], 2019

Na obrázku 2.2 jsou vyobrazeny kandidátské i potencionálně kandidující země. Je možné si povšimnout, že převážně se jedná o země Balkánu společně s Tureckem. EU je svým rozsahem předurčena ke spolupráci s okolními sousedními zeměmi, a tak má EU i svou vlastní politiku sousedství se zeměmi severní Afriky a se svými sousedícími zeměmi na východ od svých hranic.

2.3.3 Brexit

Brexit, jinak řečeno proces ukončení členství Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v Evropské unii je důsledkem činů vlády Velké Británie a vůle voličů na území Velké Británie, kdy se voliči vyslovili v referendu o členství v EU ze dne 23. června 2016. Referendum o členství v EU dopadlo těsným výsledkem 51,9 % pro odchod z EU. Tímto tedy započal zdlouhavý proces odchodu Velké Británie z EU, který s sebou nese obtížná vyjednávání britské vlády a zastupitelů EU. Tento proces není zdaleka u konce, a to i přes fakt, že k vystoupení Spojeného království z EU mělo dojít už ke konci března roku 2019.

Po intenzivním roce a půl jednání oznámily Evropská unie a Spojené království v listopadu 2018, že dosáhly kompromisu na podobě tzv. dohody o vystoupení. Dále byl zveřejněn návrh

o podobě vzájemných vztahů po brexitu. Na straně Evropské unie byla výstupová dohoda jednomyslně podpořena na mimořádném zasedání Evropské rady 25. listopadu 2018 a znovu na Evropské radě v prosinci 2018. Po oznámení byly spuštěny ratifikační procedury na obou stranách. Evropská unie tyto postupy již dokončila a v zásadě je připravena dohodu podepsat a schválit. Na straně Spojeného království však proces nepostupuje tak hladce. Dohoda o vystoupení byla třikrát Parlamentem Velké Británie odmítnuta. Žádná z alternativ budoucího vztahu s EU ke stávající dohodě nezískala většinu Dolní sněmovny. Na základě probíhajícího jednání mezi premiérkou Velké Británie *T. Mayové* a lídrem opozice *J. Corbynem*, požádala Velká Británie o odklad data vystoupení z Evropské unie. Na mimořádném zasedání Evropské rady tak lídři EU rozhodli, že datum vystoupení Velké Británie z Evropské unie bude odsunuto na nejpozdější možný termín a to 31. října 2019 (Businessinfo, 2019).

3 Problematika přistoupení České republiky k Evropské unii

Pád komunistického režimu v ČR po listopadu 1989 otevřel nové obzory a možnosti. Bylo nutné se porozhlédnout kolem sebe, a také rozhodnout se jakým směrem se bude naše země dále ubírat. Po tak dlouhém úpadku svobodné demokracie, který naše země zažila během sovětské éry, jsme konečně nabyli tu možnost se samostatně a svobodně rozhodnout o naší budoucnosti.

A takhle započal ne ze všech pohledů jednoduchý proces integrace České republiky, k již integrujícím se zemím západní Evropy, členským zemím Evropských společenství.

Pro lepší ilustraci a pochopení bude celý proces integrace České republiky do Evropské unie rozdělen do několika časových období.

3.1 Vztah Československa a Evropských společenství do roku 1989

Po skončení obou světových válek na počátku 20. století zažila v tehdejší Československé republice⁵ dynamický rozkvět východní ideologie – *komunismus*. Znamenalo to přidružení Československé republiky k východnímu bloku, Sovětskému svazu, kdy v tehdejší vládě značně figurovala a „operovala“ komunistická strana. Pro naši zemi to znamenalo plánovanou ekonomiku a úpadek již tak utlačované demokracie. Jako satelitní stát Sovětského svazu byla zahraniční politika Československa značně ovlivňována Moskvou, „*srdcem i mozkem*“, Sovětského svazu.

Toto poválečné období, kdy docházelo k uzdravování Evropy, bylo dále hluboce ovlivněno obrovským rozdílem názorů dvou v té době největších světových velmocí, SSSR a USA. Tyto dvě velmoci, které velkým dílem přispěly ke konci 2. světové války, se výrazně lišily pohledem na budoucí vývoj v poválečné Evropě, jež byl zapříčiněn rozdílnými ideologiemi a historickou rivalitou těchto velmocí. Na jedné straně pomáhala USA skrze Marshallův plán k obnově západních států Evropy, kde na straně druhé byly zbylé státy východní Evropy integrovány k SSSR. Nesoulad názorů těchto dvou velmocí je dodnes přítomný, a to i přes ukončený konflikt těchto dvou států – „Studenou válku“.

3.1.1 Československo členem RVHP

Zahraniční obchod Československé republiky, jakožto zakládajícího člena Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP), byl silně orientován na ekonomickou spolupráci s východními zeměmi, spolupráce s ES tak byla velmi omezená, a to i přes tradiční průmyslovou vyspělost

⁵ V textu je volně používán výraz Československo pro Československou republiku (1945-1960), Československou socialistickou republiku (1960-1990) a Českou a Slovenskou federativní republiku (1990-1992).

a vysoce kvalifikovanou pracovní sílu naší země. I přes vysokou rozvinutost hospodářství naší země byla konkurenceschopnost našeho průmyslu velmi limitována, a to z důvodu omezenosti exportu pouze do východních zemí.

Sovětský svaz společně s dalšími členskými státy RVHP po dlouhou dobu odmítal uznat mezinárodněprávní subjektivitu svého rivala, Evropského hospodářského společenství. Až v roce 1972 se poprvé v historii vyjádřil generální tajemník Komunistické strany Sovětského svazu *L. Brežněv (1906-1982)* k otázce spolupráce zemí západní Evropy v rámci *Evropského hospodářského společenství*. Tuto událost lze považovat jako oficiální uznání existence Evropského hospodářského společenství Sovětským svazem (Fajmon, 2004).

3.1.2 Bilaterální dohody mezi ČSR a ES

Z předešlého textu vyplývá, že vazby mezi Československem a západoevropskými zeměmi, členy Evropských společenství, byly zcela minimální, a to z důvodu přidruženosti Československa k Sovětskému svazu (Marek, Baun, 2010).

Jako počátek vzájemné obchodní spolupráce mezi Československem a Evropským společenstvím lze považovat období po roce 1974, kdy nastala změna nálad na straně Sovětského svazu a docházelo tak k podpisu několika bilaterálních smluv mezi členskými zeměmi RVHP s ES. Co se týče Československa, tyto dvoustranné dohody definovaly společný rámec pro obchod s hutnickými a textilními výrobky.

První z těchto dohod – autolimitační⁶, se věnovala problematice obchodu s hutnickými výrobky a byla podepsána v roce 1978. Následně v roce 1982 došlo k podpisu dvoustranné dohody zaměřené na obchod s textilními výrobky.

K dalšímu prohloubení vztahů mezi Československem a ES došlo po roce 1988, kdy byla podepsána *Společná deklarace o navázání oficiálních vztahů mezi ES a RVHP*. Tato deklarace umožnila podepsat *Dohodu o obchodu s průmyslovými výrobky mezi ČSSR a EHS* a oficiálně tak navázat diplomatické vztahy s ES. Předmětem této dohody bylo postupně odstraňovat kvantitativní omezení členských zemí ES na dovoz průmyslových výrobků z Československa (Fajmon, 2004).

⁶ Jde o druh smlouvy, která limituje exportující subjekt objemem exportu a cenou, jež jsou uvedeny v této smlouvě. Dále také zavazuje stranu importující k odbourání překážek a umožnění vstupu na svůj trh exportujícímu subjektu s dohodnutým objemem zboží.

3.2 Změny v domácí politice v období let 1989-1992

Rok 1989 v naší historii znamená rok velkých změn a transformace. Jako bod zvratu můžeme považovat 17. listopad 1989, kdy probíhala velmi významná demonstrace studentů v Praze proti komunistickému režimu a útlaku demokracie v Československé socialistické republice (ČSSR). Dané demonstrace daly vzniku *Občanskému fóru* (OF), které sdružovalo odpůrce *Komunistické strany Československa* (KSČ) a kladlo za cíl uskutečnění demokratických voleb. KSČ na vzrůstající nátlak musela reagovat, a tak rezignoval tehdejší předseda federální vlády *Ladislav Adamec* (1926-2007) a prezident *Gustav Husák* (1913-1991). Výše zmíněné události daly vzniku nové federální prozatímní vládě, jež po takřka 41 letech vyvedla naši zemi z nadvlády a dominance komunistické strany.

3.2.1 Nová vláda

V nové federální vládě byl prozatímním prezidentem zvolen 29. prosince 1989 *Václav Havel* (1936-2011) a postu předsedy československé vlády se ujal *Marián Čalfa* (1946), který napsal oficiální dopis adresovaný předsedovi Komise ES *Jacquesovi Delorsovi* (1925) vyjadřující zájem ČSSR o členství v ES.

Hlavními prioritami nové vlády v oblasti zahraniční politiky bylo:

- vymanit se z vlivu Sovětského svazu,
- hlubší spolupráce a integrace mezi demokratické země.

Dne 8. června 1990 se na území ČSSR uskutečnily první svobodné parlamentní volby. Tyto volby byly specifické svou vysokou volební účastí 96.79 %. Tato vysoká volební účast může být vysvětlena obrovským zájmem lidu na budoucím vývoji v zemi.

Výsledky voleb do **Sněmovny lidu Federálního shromáždění** konaných ve dnech 8. – 9. 6. 1990 na území České republiky jsou zobrazeny v následujících tabulkách.

Tab. 3.1: Výsledky voleb do Sněmovny lidu Federálního shromáždění v ČR 8. – 9. 6. 1990

Vol. č.	Volební strana	Platné hlasy	
		celkem	v %
3	Čs. strana socialistická	199 446	2,75
4	Hnutí za občanskou svobodu	21 585	0,3
6	Svobodný blok	57 925	0,8
7	Občanské fórum	3 851 172	53,15
8	Všelid. dem. str., Sdruž. pro rep.	67 781	0,94
9	Volební seskupení zájm. Svazů v ČR	49 971	0,66
10	Komunistická strana Československa	976 996	13,48
11	Spojení zemědělství a venkova	273 175	3,77
12	Soužití a maď. dem. hnutí	5 472	0,08
13	Čs. demokratické fórum	22 866	0,32
18	Strana zelených	224 432	3,1
19	hnutí čs. porozumění	8 032	0,11
20	Hnutí za sam. dem.-Sp. Mor. a Sl.	572 015	7,89
21	Sociální demokracie	278 280	3,84
22	Strana přátel piva	8 943	0,12
23	Křesťanská a demokratická unie	629 359	8,69

Zdroj: *Volby.cz* [online], 2019; vlastní zpracování

Tab. 3.2: Volební účast u voleb do Sněmovny lidu Federálního shromáždění 8. – 9. 6. 1990

Volební účast v %	Odevzdané obálky	Platné hlasy	% platných hlasů
96.79	7 316 254	7 245 450	99.03

Zdroj: *Volby.cz* [online], 2019; vlastní zpracování

Jak je zřejmé z předchozí tabulky 3.1, na území ČR největší podporu získalo *Občanské fórum* s nadpoloviční většinou hlasů a s velkým náskokem před druhou *KSČ*. Nově zvoleným předsedou federální vlády se stal Marián Čalfa z *Občanského sdružení Veřejnost proti násilí* (VPN), jež vyhrálo volby na území *Slovenské republiky* (SR).

V průběhu roku 1990 začaly postupně vznikat spory mezi vládními představiteli České a Slovenské republiky. Spory se převážně týkaly oblasti vládních kompetencí, kdy slovenští představitelé usilovali o větší suverenitu na národní úrovni za podmínky méně pravomocí na straně federální vlády. Dalším nesouladem mezi vládními představiteli obou republik představoval název Československa.

Na pozadí těchto nesouladů proběhly druhé svobodné parlamentní volby, kde na straně České národní rady zvítězila koalice *Občanské demokratické strany* (ODS) s *Křesťanskodemokratickou stranou* (KDS) a na straně Slovenské národní rady *Hnutí za demokratické Slovensko*. Na další podobě státu se nedokázali domluvit ani nově zvolení

premiéři *Václav Klaus (1941)* a *Vladimír Mečiar (1942)*. Na základě těchto událostí a věcných nesouladů pak došlo dne 31. prosince 1992 k rozdělení federace na dva samostatné státy (Bureš a kol., 2012).

3.2.2 Program předvstupní pomoci PHARE

V roce 1990 bylo Bruselem tehdy ještě ČSSR umožněno zapojení se do programu předvstupní pomoci *PHARE* (Poland and Hungary: Aid for Restructuring of the Economy), která byla původně určena jen pro Polsko a Maďarsko. Později se však tento nástroj předvstupní pomoci rozšířil mezi všech deset kandidátských zemí střední a východní Evropy.

Cílem tohoto nástroje bylo napomoci kandidátským zemím k plnění podmínek, které byly stanoveny pro vstup do Evropské unie. Z tohoto nástroje byly financovány projekty, které se dotýkaly problematiky sociální a také ekonomické soudržnosti, jež měly často stanovený cíl zvýšit životní standard v nejméně rozvinutých a nejchudších regionech daných zemí (Euroskop, 2019). Z tohoto nástroje vyčerpalo Československo finanční prostředky ve výši 100 mil. ECU⁷ (Marek, Baun, 2010).

I přes finanční pomoc ES nebyly kandidátské země střední Evropy zcela spokojeny se stávajícími obchodními smlouvami, šlo jim tedy o hlubší integraci a užší spolupráci. Dle Marka a Bauna (2010), na toto reagovala Komise dokončením *Evropských dohod*, tedy detailními návrhy, které cílily na politický dialog, návrh volného pohybu a jeho svobodu, ekonomickou, kulturní a finanční spolupráci s těmito nově integrujícími zeměmi.

V rámci spolupráce mezi ČSFR⁸ a ES byla v květnu roku 1990 v Bruselu uzavřena dohoda mezi ČSFR, EHS a EURATOM (Evropské společenství pro atomovou energii) o obchodu a hospodářské spolupráci (Euroskop, 2019).

Budoucí obchodní spolupráci a udržení vřelých dobrých vztahů mezi ČSFR a ES stvrzovala dohoda o zřízení zastoupení Komise ES na území ČSFR, která byla ratifikována v prosinci roku 1991 (Fajmon, 2004).

3.3 Vztah České republiky a Evropské unie v letech 1992-1998

Po rozdělení ČSFR dne 31. prosince 1992 a vzniku České republiky 1. ledna 1993 uznala ES diplomatickou nezávislost naší země, která převzala všechny závazky plynoucí z již dříve

⁷ Evropská měnová jednotka, která byla košovou měnovou jednotkou zemí Evropských společenství sloužící k zúčtování mezinárodních operací.

⁸ Česká a Slovenská Federativní republika byl oficiálním českým názvem Československa užívaným od 23. dubna 1990.

uzavřené prozatímní dohody. Na zasedání Rady ES 4. října 1993 byla sjednaná nová asociační dohoda, *Evropská dohoda zakládající přidružení mezi Českou republikou a Evropskými společenstvími*, která vstoupila v platnost 1. února 1995 (Evropská komise, 2012).

3.3.1 Kodaňská kritéria

Další vývoj přístupových vyjednávání byl ovlivněn přijetím *Kodaňských kritérií* na zasedání Evropské rady v Kodani v červnu 1993. Kromě daných kritérií bylo ujednáno, že kandidátské země, které měly uzavřené asociační dohody s EU, se budou moci stát členy EU. Předpokladem vstupu pak bylo splnění jak ekonomických, tak i politických podmínek a převzetí tzv. *acquis communautaire*⁹ s přijetím povinností spojených se členstvím v EU.

Výčet jednotlivých kritérií:

- **politická** – stabilní instituce, které zaručují demokracii, právní stát, dodržování lidských práv a svobod, úctu k menšinám a jejich ochranu,
- **ekonomická** – fungující tržní hospodářství schopné vyrovnat se s konkurenčními tlaky a tržními silami v Unii,
- **acquis communautaire** – schopnost plnění závazků vyplývajících z členství, včetně podpory cílů Unie – veřejnou správu, která dokáže provádět a spravovat právní předpisy EU v praxi (Euroskop, 2019).

Další podmínka členství – kritérium bylo přidáno v **Madridu** v roce 1995. Dané kritérium zavazuje kandidátskou zemi k **vytvoření administrativní kapacity** pro převzetí *acquis*.

3.3.2 Žádost o členství

Důležitý okamžik v procesu přístupových jednání České republiky a EU nastal v prosinci 1995 na mezivládním summitu v Madridu. Během tohoto summitu Evropská Rada vyzvala Evropskou Komisi, aby utvořila jednotlivá kritéria posudků na podané žádosti o členství v Evropské unii.

Česká republika podala svou oficiální žádost o členství v Evropské unii, jako jedna z posledních zemí střední a východní Evropy, a to během předsednictví Itálie 17. ledna 1996 prostřednictvím předsedy české vlády *Václava Klause*. Česká žádost o členství v EU byla přijata Radou EU

⁹ *Acquis communautaire* znamenají souhrn všech právních závazků a pravidel v jakékoli formě spojené s činností Evropské unie. Tento výraz byl poprvé použit v Maastrichtské smlouvě z roku 1993.

29. ledna 1996, která dále požádala Evropskou Komisi o vypracování posudku k připravenosti České republiky na vstup do Evropské unie.

3.3.3 Agenda 2000

V reakci na žádost Rady EU, předložila Evropská Komise 16. července 1997 Radě EU a Evropskému parlamentu dokument *Agenda 2000*. Tento dokument se skládal ze tří částí, kde první z nich se zabývala návrhem rozpočtu EU na období 2000-2006 a úkony spojenými s rozšířením EU. Druhá část se orientovala na dopad rozšíření EU na kandidátské země střední a východní Evropy. Třetí část Agendy 2000 pak obsahoval stanoviska – posudky Evropské komise ke kandidátským zemím, tedy i ke stavu připravenosti České republiky (Černoch, 2013).

Evropská Komise dále zavedla, že bude nadále Evropskou radu pravidelně informovat o pokroku jednotlivých kandidátských zemí střední a východní Evropy v přípravách na členství.

3.4 Průběh negociačních jednání od roku 1998 do přistoupení České republiky k Evropské unii v roce 2004

Na jednání Evropské rady v Lucemburku ze 13. prosince 1997 bylo na doporučení Evropské Komise rozhodnuto o oficiálním pozvání 11 kandidátských států ke vstupu do EU. Česká republika byla reprezentována tehdejším prezidentem *Václavem Havlem* za doprovodu tehdejšího ministra zahraničí *Jaroslava Šedivého* (Euroskop, 2019).

3.4.1 Přístupová jednání

Na Lucemburském summitu bylo dále rozhodnuto, že na jaře 1998 budou uspořádány bilaterální mezivládní konference, které měly za úkol zahájit přístupová jednání s *Lucemburskou skupinou*, do které patřila i Česká republika. Samostatný proces rozšiřování byl započat 30. března 1998 v Bruselu za přítomnosti ministrů zahraničí členských států EU15 a 11 kandidátských států včetně ČR. Právní rámec procesu rozšiřování byl dále rozveden v *Přístupovém partnerství*, na jehož základě předkládala Česká republika *Národní program přípravy ČR na členství v EU* poprvé v roce 1998 v Bruselu a následně v letech 1999, 2000 a 2001. Tyto národní programy prakticky shrnovaly úpravy přejímání *acquis*, tedy naplňování Kodaňských kritérií a dalších kroků souvisejících se vstupem do Evropské unie.

Dne 27. dubna 1998 započala v Bruselu první etapa rozhovorů o vstupu České republiky do Evropské unie tzv. „*screening*“¹⁰. Pro lepší demonstraci screeningu byla *acquis* rozdělena dle jednotlivých oblastí do 31 kapitol. Společné stanovisko institucí Evropské unie, schválené Radou, bylo vždy prezentováno před zahájením jednání o každé kapitole předsedající zemí Rady. Stanoviska ke všem 31 kapitolám byla vypracována také kandidátskými zeměmi, které byly dále zastupovány hlavními vyjednávači se svými týmy z dané země (Euroskop, 2019).

Následující tabulka zobrazuje rozdělení screeningu do 31 kapitol pro porovnání legislativy kandidátských zemí s evropským právem.

Tab. 3.3: Kapitoly screeningu

Jednotlivé kapitoly screeningu					
1.	volný pohyb zboží	9.	doprava	17.	věda a výzkum
2.	volný pohyb osob	10.	daně	18.	školy
3.	volný pohyb služeb	11.	hospodářská a měnová unie	19.	telekomunikace a IT
4.	volný pohyb kapitálu	12.	statistika	20.	kultura a audiovizu
5.	právo společností	13.	soc. politika a zaměstnanost	21.	regionální politika
6.	soutěžní politika	14.	energetika	22.	životní prostředí
7.	zemědělství	15.	průmyslová politika	23.	ochrana spotřebitelů a zdraví
8.	rybolov	16.	malé a střední podniky	24.	justice a vnitřní vztahy
				25.	celní unie
				26.	vnější vztahy
				27.	SZBP
				28.	finanční kontrola
				29.	finance a rozpočet
				30.	instituce
				31.	ostatní

Zdroj: Cihelková Eva, Vnější ekonomické vztahy Evropské unie 2003, s. 604, vlastní zpracování

Z předchozí tabulky lze vyčíst všechny jednané oblasti v rámci harmonizace *acquis* s českou legislativou. Pokrok harmonizace české legislativy s evropským právem byl postupný a pokroky v harmonizaci legislativ jsou k nalezení v hodnotících zprávách Evropské Komise, která monitorovala pokrok České republiky a od roku 1998 každoročně vydávala *Pravidelné zprávy o pokroku kandidátských zemí v přípravách na členství v EU*.

V čele českého negociačního týmu stál tehdejší náměstek ministra zahraničních věcí *Pavel Telička (1965)*, jenž byl jmenován 14. ledna 1998. Hlavním negociátorem zastupujícím Evropskou Komisi byl *Klaus van der Pas (1943)*, kdežto v čele vyjednávacího týmu přiděleného České republice stál nejprve *Michael Leigh* a od roku 2000 *Rutger Wissels*.

¹⁰ Screening znamená porovnávání legislativy kandidátských zemí s právem evropským pro identifikaci případných problémů komplikujících převzetí *acquis*.

Evropská Komise průběžně monitorovala přípravy České republiky na členství v Evropské unii skrze každoroční *Pravidelné zprávy o pokroku*, jež byly vydávány od roku 1998. První hodnotící zpráva Komise z roku 1998 zastávala kritický postoj ke státní správě a soudnictví i přes zrychlení proces přijímání evropského práva, který byl naší vládou iniciován. V roce 1999 byla vydána zpráva druhá, která již pozitivně hodnotila přijetí *Hospodářské strategie vstupu do EU*, kde došlo k významnému posunu v oblasti liberalizace pohybu kapitálu a implementace základních pravidel pro harmonizaci regionální politiky. Nicméně byl pokrok hodnocen jako nedostačující z důvodu kritiky situace národnostních menšin – Romů. Ve zprávě z roku 2000 byl opět kladně hodnocen vývoj v oblasti přijímání evropské legislativy. Výrazný pokrok v plnění předvstupní strategie byl zaznamenán v hodnotící zprávě z roku 2001, kdy Komise pozitivně hodnotila ekonomický aspekt, tedy fungující tržní ekonomiku České republiky, stále však bylo nutné dořešení situace Romů a reformy veřejné státní správy. V dalším roce se hodnotící zpráva zabývala *Benešovými dekrety*, kde byla vznesena otázka, zdali nejsou dekrety v rozporu s evropskými acquis. Analýza Evropské Komise však rozhodla, že dekrety nejsou překážkou v přistoupení České republiky. Poslední hodnotící zpráva Evropské Komise ze dne 5. listopadu 2003 – *Souhrnná monitorovací zpráva o přípravách České republiky na členství* – vyhodnotila pokrok České republiky jako uspokojující a doporučila tak přijetí České republiky jako člena Evropské unie společně s dalšími zeměmi, které byly dříve navrženy v Laekenu (Marek, Baun, 2010).

3.4.2 Vyjednaná přechodná období

Předmětem přístupových jednání mezi českým vyjednávacím týmem a týmem evropské Komise byly jednotlivé kapitoly screeningu, ve kterých mělo vždy dojít ke konsensu, tudíž uspokojení nároků Evropské unie ve smyslu uspokojení a zajištění přijetí acquis. Ne ve všech oblastech se však harmonizace mohla aplikovat během období několika let. Česká republika si tak stejně jako i další kandidátské země společně i s Evropskou unií mohla vyjednat tzv. *Přechodná období*. Tato období zajišťovala nově přijaté zemi neuplatnění některých acquis. Jinými slovy tedy kandidátská země dostala výjimku z plnění acquis na dočasné období, a to platilo i naopak pro některé oblasti navržené Evropskou unií.

Přechodná období vyjednaná ČR

Zástupci České republiky vyjednali přechodná období celkem v sedmi oblastech – volný pohyb kapitálu, volný pohyb osob, zemědělství, doprava, daně, energetika a životní prostředí.

V oblasti **volného pohybu kapitálu** bylo vyjednáno přechodné období 5 let, zajišťující odklad omezení při nabývání nemovitostí vedlejšího bydlení (rekreačních zařízení) a pozemků určených pro stavby pro obyvatele z jiných členských států Evropské unie. Ve věci nákupu zemědělské půdy a lesů bylo ustanoveno přechodné období po dobu sedmi let, i přes prvotní předpoklad 10 let.

Přechodné období až 7 let bylo Českou republikou vyjednáno v oblasti **volného pohybu osob**, kde byl vznesen argument o dopadu aplikování *acquis* na chod trhu práce. Šlo tedy o regulaci přílivu a odlivu pracovníků v rámci svobody volného pohybu osob, který by mohl mít špatné následky na domácí pracovníky a domácí i zahraniční trh práce.

Oblast **zemědělství** byla upravena o přechodné období 7 let, žádost však byla Českou republikou stáhnuta. České republice bylo Evropskou unií povoleno v českých drůbežárnách do roku 2009 ponechat klece pro slepice, které nesplňovaly výškové limity unie.

V oblasti **dopravy** bylo navrženo přechodné období 5 let ve věci dočasného provozování vnitrostátní silniční přepravy zboží – nákladní dopravy – pro cizí potřebu na území jiného členského státu.

V **daňové politice** bylo Českou republikou navrženo několik přechodných období, nicméně od většiny z nich bylo upuštěno. Přechodné období tak bylo vyjednáno pro dodávky tepla, u kterých byla zavedena snížená sazba DPH do konce roku 2007. Další období o délce 3 let bylo vyjednáno v oblasti stavebních prací a dodávání stavebních objektů určených k bydlení se sazbou DPH (5 %). Další přechodné období platilo do konce roku 2006 pro tabákové výrobky a cigarety, u nichž se uplatňovala nižší spotřební daň. V oblasti daňové politiky byly dále vyjednány dvě trvalé výjimky. První byla dohodnuta u povinnosti registrace plátců DPH, kde pokud nepřesáhl podnikatelův roční obrát hodnotu **35 000 EUR**, má tu možnost se svobodně rozhodnout, zda se registruje jako látce DPH či nikoliv. Druhá trvalá výjimka se týkala spotřební daně z lihu u tradičních domácích destilátů, které byly vyrobeny pro vlastní spotřebu pěstitelů.

Další přechodné období bylo vyjednáno v oblasti **energetiky** při vytváření minimálních nouzových zásob ropy do konce roku 2005 a omezení přístupu členských států EU na trh se zemním plynem do konce roku 2004.

Poslední vyjednané přechodné období do konce roku 2005 v oblasti **životního prostředí** se týkalo nižších standardů na nakládání s odpady (*směrnice 94/62/EC o obalech a obalových odpadech*). Ve věci povinné výstavby čističek odpadních vod u měst s 2000-10000 obyvateli

bylo dohodnuto přechodné období do konce roku 2010. Poslední přechodné období pro Českou republiku se vztahovalo k omezení emisí oxidu siřičitého u dvou průmyslových podniků – tepláren Prerov a Nová Huť akciová společnost.

Přechodná období vyjednaná EU

Stejně jako kandidátské země si i Evropská unie vyjednala několik přechodných období v určitých oblastech, které měly pomoci starším členským zemím vyrovnat se s konkurenčními tlaky plynoucích z přijetí nových členských zemí.

V roce 2001 předložila Komise návrh na 5 let dlouhé přechodné období s možností prodloužení o další 2 roky v oblasti **volného pohybu osob**. V daném období dostaly členské státy možnost uplatňovat vlastní opatření v podobě restrikcí na trhu práce nebo naopak otevření pracovního trhu pracovníkům z nově přijatých členských zemí. V kontextu českých pracovníků po vstupu do Evropské unie nedošlo k výraznému zvýšení zájmu či odlivu pracovníků. U těch členských států, které uplatňovaly dané přechodné období se pak nejednalo o přímý zákaz integrace pracovníků z ostatních členských států, nýbrž o nutnost získání povolení od příslušného pracovního úřadu pro zajištění hladkého procesu integrace zahraničního pracovníka na pracovním trhu dané země.

Další oblastí, ve které Evropská unie vyjednala přechodné období 5 let, se týkalo **dopravy**, kde byly nastaveny stejné parametry a podmínky, které byly nastaveny i u českého přechodného období v této oblasti.

Několik posledních přechodných období bylo vyjednáno v oblasti **zemědělství**, kdy nejdůležitější z období se týkalo financování tohoto sektoru u nových členských zemí. Nebylo totiž možné použít stejný systém dotací jako u starších členských států bez navýšení rozpočtu EU. Postupná harmonizace dotací v sektoru zemědělství trvala několik dalších let do roku 2013.

3.4.3 Smlouva o přistoupení

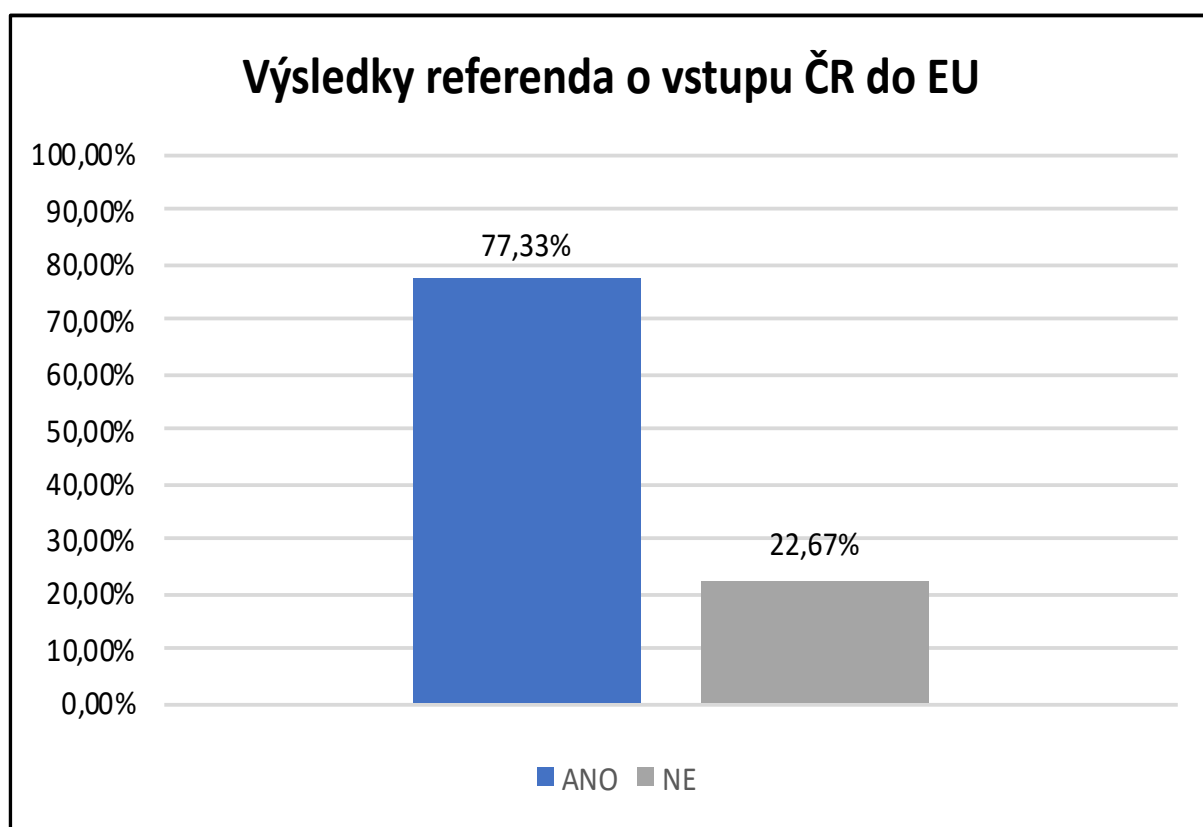
Projednávané kapitoly screeningu byly uzavřeny před summitem Evropské unie v Kodani v roce 2002. Složitá přístupová jednání České republiky byla na tomto summitu úspěšně dokončena. Evropská rada proto rozhodla, že Evropská unie přijme Českou republiku společně s deseti novými členskými státy k 1. květnu 2004. Od tohoto summitu se dále připravovala finální verze Smlouvy o přistoupení, která byla Komisi předložena v roce 2003 pro účely konečného zhodnocení a předložení posledních připomínek. Dále následovalo předložení Evropskému parlamentu ke schválení. Konečná **Smlouva o přistoupení** byla slavnostně

podepsána v Aténách 16. dubna 2004 za přítomnosti českého premiéra *Vladimíra Špidly*, ministra zahraničních věcí *Cyrila Svobody*, hlavního vyjednávače za ČR *Pavla Teličky* a nově zvoleného prezidenta *Václava Klause*. Smlouva o přistoupení pak vstoupila v platnost 1. května 2004, kdy se Česká republika stala plnoprávným členem Evropské unie.

3.4.4 Referendum

Další podmínkou členství v Evropské unii bylo referendum o vstupu, které se muselo konat v každé z kandidátských zemí. V České republice bylo nutné přijmout nové zákony o referendu. V listopadu 2002 byl tak schválen *Ústavní zákon o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii* a na jaře příštího roku byl schválen *Zákon o provádění referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii*. Samotné referendum o vstupu do Evropské unie se konalo 13. a 14. června 2003.

Graf. 3.1: Výsledky referenda o vstupu ČR do EU

Zdroj: *Volby.cz* [online], 2019; vlastní zpracování

Tab. 3.4: Referendum o vstupu ČR do EU

Okrsky			Počet voličů	Vydané obálky
celkem	zpracované	v %		
14 765	14 765	100	8 259 525	4 560 399
Účast v %	Odevzdané obálky	Platné hlasy	Hlasy	
			ANO	NE
55.21	4 457 206	4 457 206	3 446 758	1 010 448

Zdroj: *Volby.cz* [online], 2019; vlastní zpracování

Výsledky referenda dopadly jednoznačně. Ve prospěch pro vstup do Evropské unie se vyslovilo 3 446 758 voličů tj. 77,33 %, proti 1 010 448 voličů tj. 22,67 % z celkových 4 457 206 platných hlasů. Volební účast byla 4 457 206 hlasů tj. 55,21 % ze všech oprávněných voličů, viz. Tab. 3.4 (*ČSÚ, 2013*).

4 Klíčové aspekty členství České republiky v Evropské unii

Vstupem do Evropské unie dostala Česká republika statusu členské země EU. Proces integrace do západní Evropy tak byl Českou republikou započat již při zahájení přístupových jednání. Samotná integrace do struktur Evropské unie přinesla českým občanům mnoho změn jak v politické rovině s rozšířením práv a svobod občanů, tak i v rovině ekonomické. Změny pocítili jak občané, tak i průmyslové a zemědělské podniky společně s celou strukturou veřejné správy celé České republiky. Klíčové dopady a účinky členství České republiky v Evropské unii budou dále popsány v následujících kapitolách.

4.1 Politické a právní aspekty členství

Členství v Evropské unii přineslo České republice mnoho výhod a také mnoho závazků plynoucích ze samotného členství. Co se týče politických aspektů, byla Česká republika zapojena do mnoha projektů a programů, jež stanovily jednotlivé politiky Evropské unie. Bylo tak České republice umožněno spolupracovat na tvorbě cílů pro budoucí spolupráci členských zemí a také vznikla povinnost implementovat unijní právní předpisy se všemi nařízeními a povinnostmi plynoucích ze zakládajících smluv. Jednotlivé politiky a jejich přínosy pro Českou republiku budou dále popsány.

Zastoupení České republiky v institucích EU

Česká republika získala svým vstupem do EU i nové pozice v evropských institucích pro své vrcholné politiky, aby bylo umožněno podílení se na chodu EU a plná implementace politik v domácí zemi. V rámci jednání *Evropské rady* jsou na jednáních většinou přítomní nejvyšší představitelé vlády jako premiér, ministr zahraničních věcí či prezident.

Svůj hlas dostala Česká republika i v rámci *Rady Evropské unie*, kde se po Lisabonské smlouvě z roku 2009 zavedlo hlasování kvalifikovanou většinou. Česká republika se pak v rámci rotačního systému předsednictví stala předsednickou zemí v roce 2009, jak je blíže popsáno v kapitole 4.1.7. *České předsednictví v Radě EU*.

V rámci *Komise* je Česká republika reprezentována komisařkou *Věrou Jourovou*, která má v období 2014-2019 na starost portfolio spravedlnosti, spotřebitele a otázky rovnosti pohlaví.

Ihned po vstupu do Evropské unie bylo pro Českou republiku připraveno 24 křesel v *Evropském parlamentu*. Po svém vstupu jsme tak měli 24 europoslanců, kteří se podíleli na projednávání evropských politik a hlasování o legislativě EU. Tento počet křesel v Evropském parlamentu zůstal České republice do roku 2009, kdy přistoupili Bulharsko s Rumunskem a bylo tak nutné

upravit rozdělení mandátů v europarlamentu. Od roku 2014 má Česká republika 21 křesel v Evropském parlamentu z celkových 751. Očekává se, že po Brexitu a odchodu britských europoslanců, se počet českých europoslanců opět změní. Nejbližší volby do Evropského parlamentu se budou konat v květnu 2019.

Ve strukturách EU pracují Češi, ať už v poradních orgánech EU, či ve výše zmíněných institucích nebo v jednotlivých výborech. Tito čeští reprezentanti, většinou odborníci ve svém oboru, pracují i na pozicích, které nejsou přímo spojené s reprezentací České republiky, mohou tedy pracovat na postech kde se utvářejí politiky unie jako celku a vysloveně tak nehájí zájmy přímo a jen České republiky.

I přes to Česká republika trpí nedostatkem zástupců ve strukturách a institucích EU, jak vyplývá z kvót EU. Není tak plně naplněn potenciál a možnost podílení se na chodu Evropské unie. V reakci na tento fakt vytvořila *Vláda České republiky* 23. února 2015 *Strategii podpory Čechů v institucích EU* s cílem zlepšení dlouhodobě neuspokojivé situace zastoupení České republiky v institucích EU (VládaČR, 2019).

4.1.1 Jednotný trh

Hlubší spolupráce členských států uvnitř Evropské unie je zabezpečena v prostředí jednotného trhu, tedy vnitřního trhu unie. Po vstupu České republiky bylo českým občanům umožněné plně využívat potenciál jednotného trhu, a to se všemi čtyřmi svobodami, které trh zabezpečuje, ale také se všemi navazujícími politikami *JVT* (Jednotný vnitřní trh). Cíle JVT jsou blíže definovány v unijních strategiích, které jsou plánované na časové období deseti let. První ze strategií, která již zasáhla Českou republiku je *Lisabonská strategie* z let 2000-2010 a dále pak nyní aktuální strategie *Evropa 2020* z roku 2010.

V oblasti vnitřního trhu Evropské unie platí, že vnitřní trh je na základě *článku 2c Lisabonské smlouvy* *pozměňující smlouvu o Evropské unii a smlouvu o založení Evropské unie* předmětem silené pravomoci Evropské unie a členských států. V tomto případě tak mohou vytvářet a přijímat právně závazné akty jak členské státy, tak i unie. První zmínky o vnitřním trhu lze nalézt již v *Římských smlouvách*, kde byl vytyčen společný cíl o budoucím vytvoření vnitřního trhu členskými zeměmi Společenství. Dokončení vnitřního trhu na základě doporučení z *Bílé knihy* bylo stanoveno *Jednotným evropským aktem* z roku 1987. Tento dokument stanovil cíl dokončení JVT do konce roku 1992. Dokončení JVT dále nastalo přijetím *Maastrichtské smlouvy* v roce 1993 (Euroskop, 2019).

V rámci JVT dále platí čtyři základní svobody. Svoboda **volného pohybu zboží** zajišťuje odstranění cel a kvót mezi členskými zeměmi a stanoví společný celní tarif pro třetí země mimo prostor Evropské unie. Svoboda tak podporuje vzájemný obchod členských zemí s ohledem na harmonizaci národních technických předpisů. Svoboda dále zajišťuje volný přístup na trhy dalších členských zemí a harmonizaci daňových soustav uvnitř unie. Dalšími předpoklady fungování JVT jsou otevření evropského trhu volných zakázek, ochrana průmyslového a duševního vlastnictví uvnitř trhu, ochrana spotřebitelů a podpora malých a středních podniků. Další svobodou JVT je **volný pohyb služeb**, která umožňuje občanům unie poskytovat – provozovat svou činnost (službu) v kterémkoli jiném členském státě. Každý občan unie si tak může dovolit podnikat, obchodovat či provozovat svou živnost v kterémkoli státě unie stejně jako v domovském státě a každý občan unie tak má právo využívat služby jak domácích, tak zahraničních subjektů. Svoboda je více specifikovaná ve třech základních segmentech bankovníctví a pojišťovacích služeb, dopravních služeb a finančních služeb. Svoboda **volného pohybu osob** dále zjišťuje svobodu volného pohybu pracovníků a dále také všech občanů unie uvnitř JVT. Prvně byla tato svoboda aplikována na pouze ekonomicky činné osoby, později však došlo k reformě této svobody a mohli se tak volně začít pohybovat i studenti, důchodci a další občané. Svoboda přináší pokrok v problematice vzájemného uznávání odborné kvalifikace a řeší problémy spojené se sociálním zabezpečením osob pracujících v jiné členské zemi. Dále tato svoboda vedla k odstranění hraničních kontrol osob na státních hranicích. Poslední ze svobod, **volný pohyb kapitálu** přinesl České republice liberalizaci v oblasti volného pohybu plateb a volného pohybu kapitálu. Tato svoboda podporuje plnou liberalizaci celoevropského působení bank a finančních institucí (Businessinfo, 2019).

Společně se svobodami sebou JVT přinesl spolupráci v politikách EU, jež jsou návazné na fungování JVT. Smyslem těchto politik je dále koordinace a prohlubování vztahů mezi členskými zeměmi.

4.1.2 Společná zemědělská politika

Společná zemědělská politika je nejstarší politikou EU, jejíž první cíle byly stanoveny v *Římské smlouvě* z roku 1957. Zemědělská politika unie byla dále upravována a reformována. Největší reformy přinesly *MacSharryho* a *Fischerova reforma*. Obecný právní základ této politiky vychází z článků 38 až 44 *Smlouvy o fungování EU*. Další úpravy Společné zemědělské politiky jsou k nalezení v *Lisabonské smlouvě* a *nařízeních Rady*.

V rámci JVT přispěla realizace Společné zemědělské politiky ke zvýšení objemu produkce potravin uvnitř Evropské unie a tím ke změně statutu evropských států z dovozců potravin

na přední světové vývozce. Tato politika pomohla k rozvoji celého zemědělského sektoru uvnitř unie a dokázala stabilizovat ekonomickou situaci venkovských částí unie, na druhou stranu je však nutné uvažovat i obrovskou náročnost této politiky na společném rozpočtu unie.

Po vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 získala Česká republika právo čerpat ze strukturálních fondů EU, v rámci Společné zemědělské politiky byl na území české republiky v letech 2004-2006 realizován *OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství*, jež byl financován z *Evropského zemědělského garančního a podpůrného fondu* (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, EAGGF) s alokací **169 790 354 EUR**, kdy bylo vyčerpáno **98,1 %** z této alokace, **170 545 979 EUR** (DotaceEU, 2019).

Politika volné hospodářské soutěže

Smyslem *Politiky volné hospodářské soutěže* je zvyšování efektivity a kvality výroby společně s redukcí výrobních nákladů. Je založena na předpokladu nezbytné volné soutěže mezi subjekty na JVT pro účely odstraňování překážek ovlivňující obchodní vztahy v rámci společného trhu. Jako takové překážky je možno chápat

- kartelové dohody,
- zneužívání dominantního postavení,
- podnikové fúze,
- dumping
- udělování státních subvencí.

4.1.3 Společná obchodní politika

Jako další koncept JVT lze jmenovat *Společnou obchodní politiku*, jejíž cílem je rozhodování o importu zboží a služeb na společný trh a jeho regulace pro účely ochrany evropských výrobců a producentů. Dále jde o liberalizaci obchodních vztahů se třetími zeměmi mimo Evropskou unii. Liberalizace je zde tedy chápána jako uzavírání partnerských smluv o hospodářské spolupráci mezi členskými státy zastoupeny unií a dalšími zeměmi či organizacemi. České republice tak bylo po vstupu do Evropské unie umožněno volně spolupracovat s partnerskými státy EU, a zvýšit tak svůj ekonomický produkt skrze navazování nových obchodních vztahů s dalšími zeměmi.

Společná obchodní politika patří mezi výlučné pravomoci EU, kde členský stát nemůže samostatně plnit nezávislou obchodní politiku a samovolně navazovat obchodní vztahy s třetími zeměmi. Obsah obchodní politiky je vymezen články 131-134 Smlouvy o založení ES. Obchodní politika EU je upravena v Lisabonské smlouvě, která definuje pravomoce EU v této oblasti v článku 205 Smlouvy o fungování EU a dále zvyšuje pravomoc Evropského parlamentu v oblasti obchodu v čl. 218 odst. 6 Smlouvy o fungování EU (Euroskop, 2019).

Kategorizace obchodních vztahů EU

Evropská unie je z hlediska importu a exportu světovou obchodní velmocí stejně jako v oblasti investic. V rovině obchodních vztahů dosahuje EU s dalšími státy různé úrovně spolupráce, která funguje na základě *Celní unie* se státy jako jsou Andorra, Monako, San Marino a Turecko. Jako další úroveň spolupráce lze uvažovat *Evropský hospodářský prostor* mezi členskými státy obohacené o Norsko, Island a Lichtenštejnsko. Další úrovní je spolupráce na základě uzavřených *Preferenčních obchodních dohod* jako např. *FTA* (Free Trade Area), *EPA* (Economic Partnership Agreement) nebo *DCFTA* (Deep and Comprehensive Free Trade Agreement). Další forma spolupráce jsou *Bilaterální vztahy*, kde lze zmínit smlouvu s Argentinou z roku 1971 či s Uruguayí z roku 1972 a s Čínou z roku 1978, která byla dále doplňována a upravována. Během členství České republiky pak byly dále uzavřeny dohody s Jižní Koreou v roce 2011, s Peru a Kolumbií z roku 2013, se Singapurem z roku 2014 a Vietnamem z konce roku 2015. Dále je obchodní spolupráce Evropské unie definována na základě tzv. *Privilegovaných obchodních vztahů*, jež jsou založené na vzájemných závazcích v oblastech vlády práva, respektu k lidským právům, prosazování dobrých sousedských vztahů a principu tržního hospodářství za udržitelného rozvoje. Mezi tyto dohody patří *Dohody z Yaoundé* z roku 1963, které byly dále rozvíjeny v letech 1969 a 1971. Dále také *Dohody z Lomé* z roku 1975 dále upraveny v roce 1979, 1984 a 1989, které byly v roce 2000 nahrazeny *Dohodami z Cotonou*. Dále je nutné zmínit spolupráci Evropské unie se zeměmi oblasti *Maghreb* a *Mašrek*. Nyní probíhají jednání o budování hlubších obchodních vztahů mezi EU a USA v rámci *Transatlantického obchodního a investičního partnerství* (Transatlantic Trade and Investment Partnership, TTIP), kde byl pokrok značně zpomalen od nástupu nové americké administrativy prezidenta *Donalda Trumpa* (Fiala, 2019).

Dohoda mezi EU a Kanadou, *Komplexní hospodářská a obchodní dohoda* (Comprehensive Economic and Trade Agreement, CETA) vešla v platnost 21. září 2017.

Díky hlubokým obchodním vazbám Evropské unie se svými obchodními partnery získala Česká republika vstupem do EU další trhy pro vývoz své produkce a zlepšení ekonomické situace. V rámci koordinace Společné obchodní politiky a obchodních vztahů Evropskou unií lze největší přínosy plynoucí z členství v EU pro Českou republiku nalézt v ekonomické dimenzi, která bude dále popsána v dalších kapitolách. Neměnným však zůstává, že po vstupu České republiky do EU došlo k výrazné liberalizaci obchodních vztahů České republiky s dalšími státy nad rámec obchodní zahraniční spolupráce se zeměmi RVHP z období před vstupem do Evropské unie.

4.1.4 Společná dopravní politika

Nedílnou součástí projektu JVT je *Společná dopravní politika*, jenž je jednou z prvních společných politik Společenství. Jako hlavní cíle dopravní politiky EU lze jmenovat budování společného dopravního trhu skrze liberalizaci v jednotlivých způsobech dopravy na území EU. Jde tedy o zrušení veškeré diskriminace v dopravě, a rozšíření evropských dopravních tras skrze budování *Transevropských dopravních sítí* (Trans-European Transport Network, TEN-T). Členstvím v Evropské unii získala Česká republika možnost čerpat dotace z *Evropských strukturálních a investičních fondů* (European Structural and Investment Funds, ESIF), ze kterých průběžně čerpala nezanedbatelné částky na rozvoj a úpravu dosavadních dopravních sítí a budování nových silnic a dálnic (Fiala, 2019).

Společná dopravní politika má svůj právní základ v *článku 4 odst. 2 písm. g) hlavy VI Smlouvy o fungování EU*. První zmínky o nutnosti této politiky jsou k nalezení již v *Římské smlouvě*, kde byla dopravní politice věnována samotná hlava této smlouvy. Další ustanovení týkající se dopravní politiky EU zavádí *Bílé knihy COM(1992) 0494* a *COM(1998)0466* společně s doposud posledními úpravami *Lisabonskou smlouvou*.

Od roku 2004 bylo v České republice za finanční spoluúčasti Evropské unie vybudováno či zrekonstruováno celkem 3447 km silnic, kdy z toho v rámci dopravní sítě TEN-T 107 km nových dálnic, vysokorychlostních silnic a silnic I. třídy. Dále bylo zrekonstruováno 675 km železničních tratí a nakoupeno 684 ekologických vozidel MHD. Vybudováno bylo bez mála 6 km nové tratě metra. V aktuálním programovém období 2014-2020 připadá na dopravu ze zdrojů EU zhruba **4,56 mld. EUR** oproti **5,774 mld. EUR** v předchozím období 2007-2013 (Businessinfo.cz, 2019).

V rámci programů družicové navigace EU stojí za zmínku *Agentura pro evropský globální navigační družicový* (GSA, European Global Navigation Satellite System Agency), která sídlí v Praze. Tato agentura je administrativním centrem navigačního systému Galileo (GSA, 2019).

4.1.5 Regionální politika a strukturální fondy

Pro členské státy je již od založení prvního společenství charakteristická určitá ekonomická heterogenita, která se vyznačuje různou úrovní vyspělosti jednotlivých regionů uvnitř unie.

Regionální politika spadá svou podstatou do evropské politiky soudržnosti, nicméně regionální politika byla zavedena *Jednotným evropským aktem* v roce 1986. Regionální politika byla dále upravována a reformována *Maastrichtskou smlouvou*. Právní základ pro legislativu v této oblasti jsou *články 158-162 Smlouvy o ES*. Regionální politika, potažmo politika soudržnosti je koordinovanou politikou EU, a výhradní právo o předkládání legislativních návrhů zastává Evropská komise. Legislativa v oblasti regionální politiky je dále upravována *nařízeními Rady a Evropského parlamentu* (Euroskop, 2019).

Disparity na území Evropské unie stále přetrvávají a nic nezměnil ani fakt přistoupení České republiky. **Regionální politika** tak usiluje o snižování rozdílů v životní úrovni obyvatel mezi evropskými regiony a o snižování disparit v jednotlivých regionech za vyváženého ekonomického a sociálního vývoje. Jinak tomu nebylo ani v případě členství České republiky.

Při realizaci Regionální politiky jsou využívány **Evropské strukturální a investiční fondy**, které zabezpečují financování jednotlivých produktů skrze široké spektrum evropských politik a cílů. Evropské fondy jsou dále hlavním nástrojem investiční politiky EU. V aktuálním období 2014-2020 disponují ESIF rozpočtem ve výši **454 mld. EUR** (Evropa, 2019).

Základním nástrojem regionální politiky je *Evropský fond regionálního rozvoje* (European Regional Development Fund), který byl založen již v roce 1975. Tento fond byl určen k financování strukturální pomoci prostřednictvím rozvojových programů, které byly směřovány na oblasti postižené největšími regionálními nerovnostmi, disparitami. V současné době se ERDF zabývá odstraňováním zásadních problémů přetrvávajících v zaostávajících regionech či oblastech zasáhnutých průmyslovým úpadkem. Fond financuje investice do oblasti infrastruktury, vytváření pracovních míst, podpory místního rozvoje, zaměstnanosti, malého a středního podnikání v problémových regionech, vědy a výzkumu.

Dalším nástrojem je *Evropský sociální fond* (European Social Fund, ESF), který je cílen na projekty zabývající se problematikou snižování nezaměstnanosti, rozvoje lidských zdrojů a podpory integrace pracovníků na trhu práce. Jsou tak financovány dlouhodobé strategické projekty v oblasti lidských zdrojů.

V roce 1993 byl založen *Fond soudržnosti* (Cohesion Fund, CF) a to k poskytování pomoci na národní úrovni vybraným zemím jako např. Řecku, Portugalsku, Španělsku a Irsku, aby se lépe připravily na vstup do hospodářské a měnové unie. Fond soudržnosti financuje převážně větší projekty v oblasti transevropských dopravních sítí a životního prostředí.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) je nástroj určený k finanční podpoře rozvoje venkova spadající do společné zemědělské politiky. Prostředky z tohoto fondu jsou využity k financování projektů napomáhajícím ke zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví s cílem udržitelného rozvoje kvality života a zlepšené životního prostředí a krajiny.

Poslední z ESIF fondů je *Evropský námořní a rybářský fond* (European Maritime and Fisheries Fund, EMFF), který nese funkci pomocné ruky rybářům k přechodu na udržitelný rybolov. Dále podporuje pobřežní komunity obyvatel EU v diverzifikaci ekonomiky a financuje tak projekty zlepšující kvalitu života v prostředí pobřežních oblastí.

Česká republika po svém vstupu do Evropské unie v roce 2004 získala jako členský stát unie právo čerpat ze strukturálních fondů a Fondu soudružnosti. V období vstupu České republiky již probíhalo sedmi leté **programové období 2000-2006** a České republika tak navázala na podporu z předvstupních nástrojů unie. Česká republika v daném období čerpala celkem ze 13 operačních programů, a to částku o celkové výši přes **1, 69 mld. EUR**, ze kterých bylo vybudováno nebo modernizováno přes 400 km dálnic, vzniklo 46 000 pracovních míst a bylo připojeno téměř 70 000 obyvatel na nově vybudované čistírny odpadních vod (DotaceEu, 2019).

Přehled čerpání evropských dotací Českou republikou v programovém období 2000-2006 zobrazuje Tab. 4.1.

Tab. 4.1: Přehled čerpání České republiky v období 2000-2006

Operační program (OP)	Fond	Alokace (EUR)	Vyčerpáno z alokace (EUR)	Vyčerpáno z alokace v %
Společný regionální operační program	(ERDF+ESF)	407 055 051	456 115 706	100,4
OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství	(EAGGF+FIFG)	169 790 354	170 545 979	98,1
OP Průmysl a podnikání	(ERDF)	260 852 142	258 898 126	99,3
OP Infrastruktura	(ERDF)	246 360 355	250 802 124	101,8
OP Rozvoj lidských zdrojů	(ESF)	318 819 283	332 420 463	104,3
Jednotný programový dokument pro Prahu – Cíl 2	(ERDF)	71 295 400	71 576 872	100,4
Jednotný programový dokument pro Prahu – Cíl 3	(ESF)	58 793 363	59 064 641	100,5
EQUAL	(ESF)	32 100 930	32 742 976	102
Interreg Polsko	(ERDF)	34 502 947	35 925 619	104,1
Interreg Sasko	(ERDF)	13 036 240	13 309 945	102,1
Interreg Bavorsko	-	8 600 000	9 003 549	104,7
Interreg Slovensko	-	8 999 999	9 470 931	105,2
Interreg Rakousko	-	11 000 000	11 361 210	103,3
CELKEM	-	1 692 594 657	1 711 238 141	101,1

Zdroj: *DotaceEu.cz* [online], 2019; vlastní zpracování

Z tabulky 4.1 si lze povšimnout celkové sumy alokace za celé období, ze kterého Česká republika úspěšně vyčerpala **101,1 %**. Bylo čerpáno z celkem **13 operačních programů**, které byly financovány z různých evropských strukturálních fondů. Nejvíce peněžních prostředků bylo vyčerpáno z OP Společný regionální operační program a to **456 115 706 EUR**.

Vysoký nárůst počtu operačních programů, rozdělených mezi 3 cíle hospodářské a sociální politiky, byl zaznamenán v **programovém období 2007-2013**, kdy se počet operačních programů zvýšil na 26 OP. Tyto 3 cíle operačních programů vyplývaly z cílů Lisabonské strategie na pomoc růstu a zaměstnanosti. V tomto programovém období byla České republice přidělena alokace ve výši **25,8 mld. EUR**. Celkem bylo Českou republikou vyčerpáno **96,4 %** celkové vyjednané alokace, **24,8 mld. EUR** (DotaceEU, 2019).

Následující tabulka zobrazuje rozdělení operačních programů mezi 3 hlavní cíle programového období 2007-2013 a výši jejich alokací pro Českou republiku.

Tab. 4.2: Přehled cílů a operačních programů z období 2007-2013

Cíl	Alokace (mld. EUR)	Operační programy (OP)
Konvergence – regionální	4,66	ROP NUTS II Severozápad
		ROP NUTS II Moravskoslezsko
		ROP NUTS II Jihovýchod
		ROP NUTS II Severovýchod
		ROP NUTS II Střední Morava
		ROP NUTS II Jihozápad
		ROP NUTS II Střední Čechy
Konvergence – tematické	21,23	OP Doprava
		OP Životní prostředí
		OP Podnikání a inovace
		OP Výzkum a vývoj pro inovace
		OP Lidské zdroje a zaměstnanost
		OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
		Integrovaný operační program
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	0,42	OP Technická pomoc
		OP Praha konkurenceschopnost
Evropská územní spolupráce	0,39	OP Praha adaptabilita
		OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko
		OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko
		OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko
		OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko
		OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko
		OP meziregionální spolupráce
		OP Nadnárodní spolupráce
		Síťový operační program EPSON 2013
		Síťový operační program INTERACT II

Zdroj: *DotaceEu.cz* [online], 2019; vlastní zpracování

Nyní se nacházíme v **programovém období 2014-2020**, kde bylo pro Českou republiku z Evropských strukturálních a investičních fondů vyčleněno téměř **24 mld. EUR**. V nynějším období jsou tyto prostředky – alokace čerpány pomocí 10 tematických programů společně s dalšími prostředky, jež jsou k dispozici v programech Evropské územní spolupráce (DotaceEU, 2019).

Souhrnné údaje o čerpání České republiky v období 2014-2020 lze sledovat průběžně, nelze však zatím hodnotit programové období jako celek z důvodu stále vyvíjejícího se průběhu programového období, jež není doposud uzavřené.

Výše celkové alokace Dohody o partnerství v období **2014-2020** činí **577,6 mld. Kč**, z čehož bylo k 31. 3. 2019 proplaceno **203,8 mld. Kč** (DotaceEU, 2019).

Následující tabulka zobrazuje operační programy v tomto období a výši alokací, které byly doposud vyhlášené.

Tab. 4.3: Přehled operačních programů z období 2014-2020

Program	Alokace vyhlášených výzev	Podíl na hlavní alokaci	Počet vyhlášených výzev	Počet zaregistrovaných žádostí o podporu
Integrovaný regionální operační program	133 704 816 633 Kč	121,4 %	88	11 354
OP Doprava	154 019 548 724 Kč	139,4 %	62	383
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	140 471 826 047 Kč	134,1 %	243	16 715
OP Praha – pól růstu ČR	6 681 589 700 Kč	137,2 %	47	1 381
OP Rybářství	1 418 619 099 Kč	189,1 %	39	824
OP Technická podpora	5 766 868 350 Kč	106,3 %	4	186
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání	86 109 459 072 Kč	129,0 %	67	12 984
OP zaměstnanost	63 344 177 697 Kč	122,3 %	113	11 696
OP Životní prostředí	80 360 725 000 Kč	121,4 %	127	9 989
OP Rozvoj venkova	43 410 512 012 Kč	77,0 %	107	204 870

Zdroj: DotaceEu.cz [online], 2019; vlastní zpracování

Z předešlé tabulky lze vyčíst, že největší alokace všech vyhlášených výzev je prozatím v OP Doprava, jež má podíl na hlavní alokaci 139,4 %. Tento OP má vyhlášených 62 výzev oproti OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost s počtem výzev 243.

4.1.6 Sociální politika

Další agendou v oblasti politik EU, jež zasahují členské státy je *Sociální politika*, která má svůj právní základ v článku 3 Smlouvy o Evropské unii a člancích 9, 10, 19, 45-48, 145-161 Smlouvy o fungování EU (Evropský parlament, 2019).

Z iniciativy Evropské unie lze pozorovat snahu o zlepšení kvality života obyvatel unie, jež je vnímána občany EU bezprostředně a v největším rozsahu. Cíle této politiky jsou zabezpečit práva pracovníků, občanů EU, po stránce socioekonomické. Jde o vytváření sociálních intervencí a strategií. V programovém období 2007-2013 přispěla sociální politika především k ekonomickému růstu a vytváření pracovních míst na jednotném trhu, jak vyplývá z hodnotící zprávy Komise. Období 2014-2020 se soustředí na naplňování cílů Strategie Evropa 2020, kde se očekává naplnění cílů v oblasti zaměstnanosti s výhledem na budoucí plány regionální

politiky v nadcházejícím období s cíli hlubší podpory lidských zdrojů a malých i středních podniků. Sociální politika byla postupně upravována a reformována v čase, jak přicházely v platnost Smlouva z Nice či Lisabonská smlouva (Fiala, 2019).

Jedním z východisek sociální politiky EU je psaný dokument *Evropská charta základních sociálních práv zaměstnanců* z 9. prosince 1989, kdy byla potvrzena na Summitu Evropské rady ve Štrasburku. Tato iniciativa Komise, jež byla podpořena i *Hospodářským a sociálním výborem*, má pomoc k rozvoji sociální dimenze společného trhu. Základními principy Sociální charty jsou:

- právo pracovat v zemi ES podle vlastního výběru,
- právo na spravedlivou mzdu,
- právo na lepší životní a pracovní podmínky,
- právo na sociální ochranu v rámci existujících národních systémů,
- právo na shromažďování a kolektivní vyjednávání,
- právo na zaměstnanecké školení,
- právo mužů i žen na rovné zacházení,
- právo pracovníků na informace, konzultace a spoluúčast,
- právo na ochranu zdraví a bezpečnost při práci,
- ochrana dětí a adolescentů,
- záruka minimálních životních standardů pro starší občany,
- lepší sociální a profesní integrace invalidů (Fiala, 2019).

Stěžejním fondem unie pro financování sociální politiky je Evropský sociální fond společně s dalšími finančními nástroji jako jsou *Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EGF)*, *Fond evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD)* a *Program EU pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI)*.

Finanční prostředky z Evropského sociálního fondu jsou v programovém období 2014-2020 v České republice čerpány ve 3 operačních programech a to:

- OP Zaměstnanost,
- OP Věda, výzkum a vzdělávání,

- OP Praha – pól růstu.

4.1.7 České předsednictví v Radě EU

V rámci Rady EU funguje tzv. rotující předsednictví, kdy se členské státy v 6měsíčních intervalech střídají v předsednictví Rady. Tento systém napomáhá spoluúčasti členských států na směřování EU jako takové a plní funkci reprezentační, organizační, politickou a zprostředkovatelskou. Česká republika se ujala svého prvního předsednictví od ledna 2009 do června téhož roku. Naše předsednictví tehdy ještě 26 členským zemím bylo značně ztížené situací na poli domácí ekonomiky. Poslanecká sněmovna ČR vyslovila nedůvěru vládě *Mirka Topolánka* v polovině českého předsednictví a tak byl jmenován nový premiér *Jan Fischer*. Tento fakt pádu české vlády byl z pozice Evropské unie velmi kritizován, jelikož předsednictví České republiky ukázalo na nejednotu a politickou nestabilitu právě v zemi, která byla předsednickou a měla tak jít vzorným příkladem ostatním členským zemím. Pád české vlády v období předsednictví vyvolal mnoho emocí a otázek ve veřejném sektoru a ovlivnil tak veřejné mínění o EU jak v České republice, tak i v ostatních členských zemích. Celé předsednictví bylo těžkou zkouškou a náročným úkolem pro naši vládu i z důvodu exogenních. V celé unii byly stále pocíitelné následky globální ekonomické krize z roku 2008 a situace na mezinárodním poli byla také značně neklidná (Vláda.cz, 2019). Motto českého předsednictví znělo „Evropa bez bariér“ a odráželo tak 4 základní svobody Jednotného vnitřního trhu, tudíž volný pohyb zboží, služeb osob a kapitálu. Hlavní priority českého předsednictví byly vyjádřeny sloganem „3E“ – **ekonomika, energetika a Evropa a svět** (EU2009, 2019).

Velkého úspěchu zaznamenalo české předsednictví při dokončení otázky ratifikace *Lisabonské smlouvy*, dále se České republice podařilo dosáhnout jednomyslnosti a konsensu v otázce jmenování *J. M. Barrosa* na post předsedy příští Komise. V oblasti legislativy pak bylo za úzké spolupráce s unijními institucemi a členskými státy dosaženo projednávání více než 80 konkrétních opatření. Dalších úspěchů během předsednictví bylo dosaženo při jednání s klíčovými partnery EU ve světě, zvládnutích krizových situací, diverzifikace dodávek energie a ochraně klimatu, tedy oblasti nelegislativní.

Během předsednictví řídili zástupci České republiky více než 3000 zasedání na různých úrovních, jakožto zasedání Evropské rady a rad ministrů, různorodá pracovní jednání, zastupování rady EU na půdě mezinárodních organizací, jednání Evropského parlamentu a mnoho dalších. Celkem 550 konferencí se také konalo na území České republiky. 101 akcí pak bylo na vrcholné ministerské úrovni, z toho 7 vrcholných summitů jako např. EU27-USA,

EU-Čína, EU-Kanada, EU-Japonsko a další. Celkem po dobu českého předsednictví do ČR přicestovalo na 30 000 zahraničních delegátů, jednání v České republice se účastnilo 3 730 novinářů, z toho 2 049 zahraničních. Ze všeobecné pokladní správy bylo na předsednictví vyhrazeno **1,9 mld. Kč**. Českému předsednictví se dostalo administrativní podpory 1500 českých úředníků a celkem 150 pracovních skupin Rady Evropy bylo řízeno 146 diplomaty ze Stálého zastoupení ČR v Bruselu. (EU2009, 2019).

Nyní předsedá Radě EU od 1. ledna do 30. června 2019 Rumunsko, po němž bude následovat předsednictví Finsko.

Přehled nejdůležitějších akcí konaných během českého předsednictví je k nalezení v příloze č. 1.

Další české předsednictví Rady EU je plánováno na období 2. poloviny roku 2022 po skončení předsednictví Francie a před předsednictvím Švédska v první polovině roku 2023. Zahájení příprav na druhé české předsednictví bylo schváleno 10. července 2018 kabinetem českého premiéra *Andreje Babiše*.

4.2 Ekonomické aspekty členství

Dnešní situace v českém hospodářství je výsledkem úspěšné transformace z centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní – otevřenou. Tento fakt se odráží na výkonnosti dnešní české ekonomiky společně s dalšími faktory, ať už zmíníme vstup do Evropské unie, či větší otevřenost zahraničním ekonomikám spojenou s liberalizací obchodních vztahů. Zpočátku však nebylo jasné, jaké dopady přinese členství v EU naší ekonomice. Velkou otázkou předvstupního období bylo jakým způsobem budou ovlivněny ceny statků a zda sebou členství přinese velký příliv zahraničních pracovníků, popřípadě jaký to pak bude mít vliv na českou nezaměstnanost a volné pracovní pozice na českém trhu práce. Další obavy vyplynuly z budoucí konkurenceschopnosti českých podniků a konkurenčních tlaků na vnitřním trhu. Je možné konstatovat, že přínosy ze členství v Evropské unii se dají rozdělit do více rovin, v předešlé kapitole byly zmíněny přínosy z hlediska politickosprávního, v této kapitole však bude řeč o ukazatelích ekonomických patřících do hlediska ekonomického – hospodářského.

4.2.1 Vývoj hrubého domácího produktu

Období před vstupem České republiky do Evropské unie bylo mimo jiné ovlivněno transformací české ekonomiky a přechodem z centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku

tržní, což byla podmínka pro vstup do EU. Jak vyplívá z následující tabulky 4. 4, již v roce 1993 došlo k mírnému nárůstu *hrubého domácího produktu (HDP)* a započala tak vlna modernizace a velkých zahraničních investic ze zahraničí. Na tyto podněty reagovalo české hospodářství dlouhodobým vyváženým růstem i přes negativní dopady měnové krize z poloviny 90. let (ČSÚ.cz, 2019).

Tab. 4.4: HDP ČR před vstupem do EU (běžné ceny, mil. Kč)

Rok	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Produkce	1501348	2112880	2355408	2673788	2955364	3450604	3890594
Mezispotřeba	878197	1324101	1477458	1597163	1724150	2010118	2241438
Hrubá přidaná hodnota	623151	788779	877950	1076625	1231214	1440486	1649156
Daně z produktů	75669	92043	112155	139451	153373	167029	190455
Dotace na produkty (-)	-24569	-10934	-13608	-14988	-14132	-21068	-21269
Hrubý domácí produkt	674251	869888	976497	1201088	1370455	1586447	1818342
Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Produkce	4323972	4691176	4834891	5294390	5751900	5944334	6403821
Mezispotřeba	2540531	2733907	2799382	3127490	3408886	3492970	3835745
Hrubá přidaná hodnota	1783441	1957269	2035509	2166900	2343014	2451364	2568076
Daně z produktů	197048	206833	226465	233210	244117	253241	272362
Dotace na produkty (-)	-21764	-17713	-19557	-20717	-18822	-22961	-30056
Hrubý domácí produkt	1958725	2146389	2242417	2379393	2568309	2681644	2810382

Zdroj: ČSÚ.cz [online], 2019; vlastní zpracování

Následující tabulka zobrazuje HDP České republiky v období před vstupem do Evropské unie.

Tab. 4.5: HDP ČR po vstupu do EU (běžné ceny, mil. Kč)

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Produkce	7033302	7474970	8357824	9225081	9608517	8848063	9257498
Mezispotřeba	4262122	4524087	5166701	5749167	5959296	5293915	5674376
Hrubá přidaná hodnota	2771180	2950883	3191123	3475914	3649221	3554148	3583122
Daně z produktů	320946	342759	352099	395546	407734	414592	427869
Dotace na produkty (-)	-29682	-28711	-30424	-31343	-32838	-38331	-48527
Hrubý domácí produkt	3062444	3264931	3512798	3840117	4024117	3930409	3962464
Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Produkce	9685836	9620603	9645911	10178269	10634238	10830707	11569503
Mezispotřeba	6045501	5972091	5977579	6279670	6498659	6544871	7040359
Hrubá přidaná hodnota	3640335	3648512	3668332	3898599	4135579	4285836	4529144
Daně z produktů	464120	485181	507076	496861	546676	570617	609504
Dotace na produkty (-)	-70700	-73781	-77280	-81671	-86472	-88463	-91381
Hrubý domácí produkt	4033755	4059912	4098128	4313789	4595783	4767990	5047267

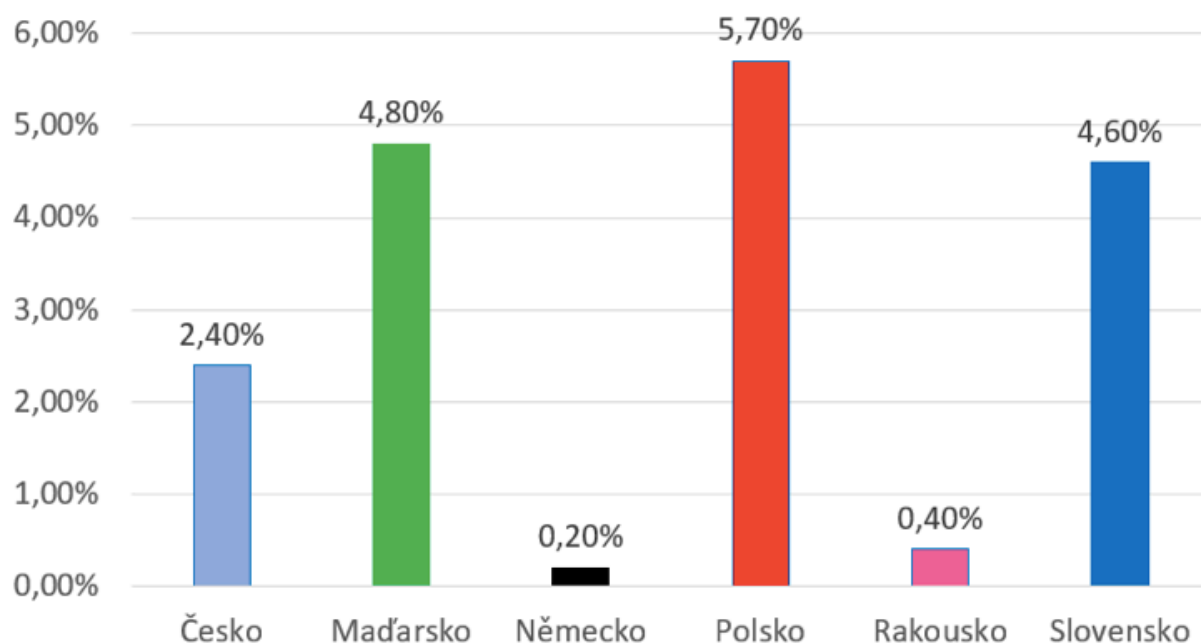
Zdroj: ČSÚ.cz [online], 2019; vlastní zpracování

Tab. 4.5 zobrazuje, že v období od vstupu do EU v roce 2004 do roku 2008 dokázala česká ekonomika dále pracovat s pokračujícím přílivem zahraničního kapitálu a zaznamenala tak příznivý růst HDP. Dalším aspektem byl především vstup české ekonomiky do hospodářského

prostoru Evropské unie. Od roku 2008 se začala projevovat globální finanční krize, jež započala v USA v roce 2007. Tato krize však neměla na českou ekonomiku tak velký dopad jako na jiné země, nicméně v roce 2009 došlo k úpadku HDP z důvodu snížení zahraniční poptávky po českém zboží a službách. Od roku 2011 si lze povšimnout obnovení růstu českého HDP, který byl od roku 2013 opět stabilizován a ročně tak rostl bez větších výkyvů.

Následující graf zobrazuje srovnání meziročního růstu HDP v zemích střední Evropy za rok 2016.

Graf 4.1: Meziroční růst HDP v zemích střední Evropy za rok 2016

Zdroj: *Finance.cz* [online], 2019

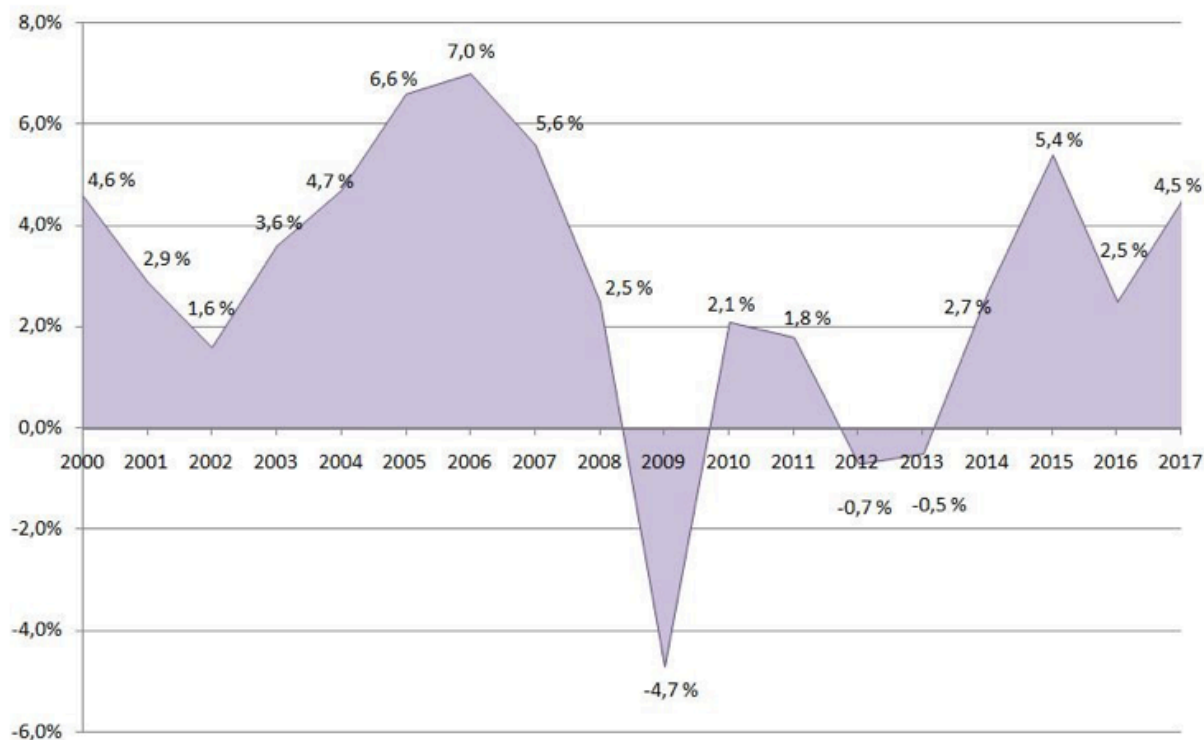
Z grafu je možné vyčíst, že největší meziroční růst HDP byl zaznamenán v Polsku o hodnotě 5,7 % HDP. V porovnání s Českou republikou jde o více než dvojnásobný meziroční růst HDP. Ve srovnání se zeměmi střední Evropy má Česká republika 4. nejvyšší meziroční růst HDP po Polsku, Maďarsku a Slovensku. Za Českou republikou se pak nachází Rakousko s hodnotou 0,4 % meziročního růstu HDP a Německo s hodnotou 0,2 % meziročního růstu HDP.

Hrubý domácí produkt České republiky zaznamenal v roce 2017 neočekávaný růst, nicméně v prvním kvartálu roku 2018 došlo k mírnému zpomalení tempa růstu českého HDP, kdy ve srovnání s předešlým čtvrtletím došlo k nárůstu HDP o 0,5 % a meziročně o hodnotu 4,5 %. Meziroční růst HDP v 3. kvartálu roku 2018 dosahoval hodnoty 2,4 %, což bylo o 0,3 procentního bodu méně, než bylo předpokládáno Českou národní bankou (Finance, 2019).

Celkový hrubý domácí produkt Evropské unie v roce 2017 činil přibližně **455,6 bilionů Kč**, což z Evropské unie činí jednu z největších ekonomik světa hned po Číně. Po odchodu Velké Británie z Evropské unie je však predikováno snížení HDP EU o cca **57,2 bilionů Kč**. Unijní HDP v roce 2017 vzrostlo o 2,4 % (Finance, 2019).

Následující graf demonstruje vývoj růstu HDP České republiky od roku 2000 do roku 2017.

Graf 4.2: Vývoj růstu hrubého domácího produktu České republiky

Zdroj: Finance.cz [online], 2019

Z grafu 4.2 vyplývá, že největší roční růst českého HDP v období 2000-2017 byl zaznamenán v letech 2005 s hodnotou 6,6 % a v roce 2006 s hodnotou 7 %. V těchto dvou letech byla Česká republika čerstvě novou členskou zemí Evropské unie po východním rozšíření z roku 2004. Přistoupení do Evropské unie tak mělo na růst HDP v České republice pozitivní dopad. Nejhlubší propad ročního růstu HDP byl pak dále zaznamenán v roce 2009 s hodnotou -4,7 %, kdy dopadly na všechny členské země i zbytek světa následky globální ekonomické krize z roku 2008. V roce 2015 byl zaznamenán růst českého HDP 5,4 % s propadem na 2,5 % v roce 2016.

V roce 2018 činilo české HDP **5 310,3 mld. Kč**, s hodnotou meziročního růstu HDP 2,9 %.

4.2.2 Vývoj nezaměstnanosti

Obecná míra nezaměstnanosti je počítána jako podíl počtu nezaměstnaných osob na celkové pracovní síle (v procentech), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení např. Eurostatu či Mezinárodní organizace práce ILO. Jedná se o odhady z výběrového šetření pracovních sil, kdy předmětem šetření jsou všechny osoby obvykle bydlící v soukromých domácnostech. Šetření se nevztahuje na osoby bydlící dlouhodobě v hromadných ubytovacích zařízeních. Z toho důvodu jsou údaje za určité skupiny obyvatelstva, zejména za cizí státní příslušníky žijící a pracující na území republiky, k dispozici v omezené míře (ČSÚ, 2019).

Míra dlouhodobé nezaměstnanosti byla do roku 2005 založena na počtu nezaměstnaných, kteří si aktivně hledali zaměstnání déle než 1 rok. Od roku 2006 je však podle Eurostatu tato míra konstruována na základě kratší doby z doby hledání zaměstnání a doby od ukončení posledního zaměstnání respondenta. Tato kratší doba musí překročit délku 1 roku (ČSÚ, 2019).

Následující tabulka zobrazuje Obecnou a dlouhodobou míru nezaměstnanosti v ČR před vstupem do Evropské unie.

Tab. 4.6: Míra obecné a dlouhodobé nezaměstnanosti v ČR před vstupem do EU

Rok	Obecná míra nezaměstnanosti v %	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti v %
1993	4,3	0,7
1994	4,3	0,9
1995	4,0	1,1
1996	3,9	1,1
1997	4,8	1,3
1998	6,5	1,9
1999	8,7	3,1
2000	8,8	4,1
2001	8,1	4,2
2002	7,3	3,7
2003	7,8	3,9

Zdroj: ČSÚ.cz [online], 2019; vlastní zpracování

V letech 1993-1996 se v České republice obecná míra nezaměstnanosti držela kolem 4 %, kdežto v druhé polovině 90. let od roku 1997 začala postupně stoupat. Od roku 1998 se tato míra konstantně držela nad 6,5 procenty až do roku 2003, kdy byla míra nezaměstnanosti 7,8 %. Jak je z tabulky 4. 6 patrné, obecná míra nezaměstnanosti se v ČR před vstupem do Evropské unie postupně zvyšovala.

Následující tabulka zobrazuje obecnou a dlouhodobou míru nezaměstnanosti v ČR po vstupu do Evropské unie.

Tab. 4.7: Míra obecné a dlouhodobé nezaměstnanosti v ČR po vstupu do EU

Rok	Obecná míra nezaměstnanosti v %	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti v %
2004	8,3	4,3
2005	7,9	4,2
2006	7,1	3,9
2007	5,3	2,8
2008	4,4	2,2
2009	6,7	2,0
2010	7,3	3,0
2011	6,7	2,7
2012	7,0	3,0
2013	7,0	3,0
2014	6,1	2,7
2015	5,0	2,4
2016	4,0	1,7
2017	2,9	1,0
2018	2,1	-

Zdroj: ČSÚ.cz [online], 2019; vlastní zpracování

Po vstupu do Evropské unie byly uhašeny obavy o zvýšení nezaměstnanosti v České republice. Před vstupem panovaly obavy, jaký dopad bude mít vstup do EU na zaměstnanost v České republice, a hlavně v otázce přílivu zahraničních pracovníků. Nicméně jak v České republice, tak i v dalších členských zemích stále platila tzv. přechodná období, která nedovolala okamžité přesouvání pracovníků do nově přistupujících zemí a zemí dřívějších členů Evropské unie. Později se však evropský pracovní trh úplně otevřel a pracovníci byli plně mobilní. Od vstupu České republiky do EU v roce 2004 do roku 2008 je z grafu 4. 7 patrný pokles obecné míry nezaměstnanosti v České republice z 8,3 % na 4,4 %. V následujícím roce 2009 však nezaměstnanost stoupla dopadem globální ekonomické krize z předchozích let, a to na úroveň 6,7 %. Od roku 2013 zaznamenala nezaměstnanost v České republice pozitivní vývoj a postupně klesla až na 2,9 % v roce 2017. V roce 2018 klesla nezaměstnanost v České republice na hodnotu **2,1 %** a jednalo se tak o **historické minimum** od roku 1993. Česká nezaměstnanost je nyní na svém historickém minimu od založení České republiky, a generuje nejlepší výsledek i v rámci Evropské unie.

Míra nezaměstnanosti v Evropské unii byla v lednu 2019 na úrovni 6,5 %, což je nejnižší úroveň od počátku sledování měsíčních statistik z roku 2000. V lednu roku 2018 nabývala hodnota míry nezaměstnanosti v eurozóně 8,6 %, kdy v celé Evropské unii činila 7,2 %.

V prosinci roku 2018 už míra nezaměstnanosti celé unie klesla na hodnotu 6,6 %. V rámci Evropské unie vykazuje za posledních pár let *nejnižší nezaměstnanost* právě **Česká republika**, kdy v lednu 2019 činila hodnota míry nezaměstnanosti v ČR podle Eurostatu **2,1 %**. Za Českou republikou následují Německo 3,2 %, Maďarsko a Nizozemsko shodně 3,6 %. Naopak nejvyšší míru nezaměstnanosti v Evropské unii má nadále Řecko s mírou 18,5 %, Španělsko 14,1 % a Itálie s mírou 10,5 %.

V České republice bylo bez práce 245 057 obyvatel. I přes menší nárůst se stále jedná o nejnižší lednovou hodnotu míry nezaměstnanosti v ČR od roku 1997, jak bylo zveřejněno i Úřadem práce ČR (ČT24, 2019).

Následující obrázek zobrazuje procentuální nezaměstnanost v jednotlivých krajích České republiky k lednu 2019.

Obr. 4.1: Nezaměstnanost v krajích ČR – leden 2019 (v %)

Zdroj: ČT24.cz [online], 2019

Z obrázku 4.1 lze vypožorovat, že nejvyšší nezaměstnanost byla v Moravskoslezském kraji (4,9 %), který je následován krajem Ústeckým (4,7 %). Naopak statut kraje s dlouhodobě nejnižší nezaměstnanost v rámci ČR stále zastává Praha (2,0 %).

4.2.3 Vývoj míry inflace

Inflace je obecně definována jako růst cenové hladiny, tzn. charakterizuje míru znehodnocování měny v přesně vymezeném časovém období. Míra inflace je měřena pomocí přírůstkem indexu spotřebitelských cen. *Míra inflace* (r/r průměr) dále vyjadřuje procentuální změnu průměrné cenové hladiny za dvanáct měsíců roku vůči průměrné cenové hladině dvanácti měsíců roku

předchozího. Tyto průměry jsou počítány z tzv. indexů spotřebitelských cen s indexním základem (ČSÚ, 2019).

Na konci roku 1997 došlo ke změně režimu měnové politiky v České republice na základě rozhodnutí Rady *České národní banky* (ČNB), kdy se od roku 1998 začalo užívat tzv. **cílování inflace**. Inflační cíl pro rok 1998 byl ČNB stanoven na úroveň míry inflace v rozmezí 5,5-6,5 %. Tento cíl nebyl naplněn, jak je patrné z následujícího grafu 4.8, nicméně v roce 2009 dosáhla míra inflace ještě lepšího výsledku, než bylo stanoveno inflačním cílem v rozmezí 4-5 % a to 2,1 % (ČNB, 2019).

Tab. 4.8: Míra inflace před vstupem ČR do EU

Rok	Míra inflace (% , r/r, průměr)
1993	20,80
1994	10,00
1995	9,10
1996	8,80
1997	8,50
1998	10,70
1999	2,10
2000	3,90
2001	4,70
2002	1,80
2003	0,10

Zdroj: ČSÚ.cz [online], 2019; vlastní zpracování

Tab. 4.9: Míra inflace po vstupu ČR do EU

Rok	Míra inflace (% , r/r, průměr)
2004	2,80
2005	1,90
2006	2,50
2007	2,80
2008	6,30
2009	1,00
2010	1,50
2011	1,90
2012	3,30
2013	1,40
2014	0,40
2015	0,30
2016	0,70
2017	2,50
2018	2,10

Zdroj: ČSÚ.cz [online], 2019; vlastní zpracování

Z tabulky 4.9 je zjevné, že míra inflace v České republice po vstupu do Evropské unie v roce 2004 byla stabilizována a nedocházelo tak k obrovským skokům míry inflace jako např. v období před vstupem. Výrazné zvýšení míry inflace nastalo v roce 2008, kdy na ceny statků a služeb v České republice dopadaly následky finanční krize. V roce 2009 pak byla míra inflace opět stabilizována a během dalších let kolísala v rozmezí 0,3-3,3 %.

Roční míra inflace v eurozóně klesla v dubnu 2018 na 1,2 % a v celé Evropské unii pak na 1,4 %. Nejvyšší míra inflace zemí EU byla v dubnu zaznamenána v Rumunsku o hodnotě 3,4 %, Slovensku se 3 % a Estonsku s 2,9 %. Objevila se také inflace záporná, jež byla zaznamenána na Kypru s hodnotou -0,3 % a v Irsku s -0,1 %. Průměrná míra inflace v České republice dosahovala v dubnu 2018 hodnoty 2,3 % (Businessinfo.cz, 2019).

Spotřebitelské ceny v České republice v **březnu 2019** vzrostly oproti únoru 2019 o 0,2 %, což bylo ovlivněno především zvýšením cen v oblasti bydlení. Meziroční růst spotřebitelských cen se tedy v březnu vyšplhal na **3,0 %**, což je nejvyšší meziroční růst cen od října 2012 (Kurzy, 2019).

4.2.4 Pozice České republiky vůči rozpočtu Evropské unie

Každý z členských států Evropské unie se podílí na rozpočtové politice EU. Do rozpočtové politiky EU se po svém vstupu zapojila i Česká republika, která do rozpočtu EU odvádí jako i další členské země finanční prostředky. Tyto finanční prostředky dále tvoří příjmy unijního rozpočtu. Z unijního rozpočtu pak dále členské země čerpají finanční prostředky na implementaci evropských politik. Česká republika zastává od svého vstupu dlouhodobě status **čistého příjemce** z unijního rozpočtu. Znamená to, že příspěvky do unijního rozpočtu nepřevyšují prostředky, které jsou Českou republikou z unijního rozpočtu čerpány. Rozdíl mezi těmito příjmy a výdaji České republiky vůči unijnímu rozpočtu je nazýván *čistou pozicí*. Čistá pozice České republiky je dána z velké části příjmy ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Další příjmy pak plynou ze společné zemědělské politiky EU.

Přehled příjmů České republiky z rozpočtu Evropské unie v letech 2004-2018 zobrazuje následující tabulka.

Tab. 4.10: Přehled příjmů ČR z rozpočtu EU za období 2004-2018

Období	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Jednotka	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč
Strukturální akce	6 190,1	6 788,5	13 300,3	27 565,4	41 905,8	51 907,3	55 457,4	43 455,5
Zemědělství	2 813,7	12 739,3	14 251,0	17 626,5	14 571,2	23 167,0	26 353,3	26 465,2
Programy EU	860,8	1 904,3	1 480,8	1 576,9	2 134,5	2 299,4	2 627,0	2 594,1
Předvstupní nástroje	4 960,0	2 309,8	2 568,1	546,1	610,6	772,1	579,8	-1,4
Kompenzace	10 466,5	8 940,0	5 710,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové příjmy z rozpočtu EU	25 291,0	32 681,8	37 310,3	47 314,9	59 222,0	78 145,8	85 017,5	72 513,4
Období	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1. 1. - 30. 6. 2018	2004 - 30. 6. 2018
Jednotka	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč
Strukturální akce	81 290,1	92 453,3	82 133,3	157 408,0	87 957,3	64 090,5	8 128,2	820 030,9
Zemědělství	29 722,7	31 246,8	32 312,7	31 023,1	32 335,5	29 354,9	24 723,1	348 706,0
Programy EU	1 963,5	2 728,0	5 349,5	3 496,2	4 524,7	4 407,0	n/a	37 946,6
Předvstupní nástroje	0,0	-13,0	-2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	12 330,0
Kompenzace	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25 116,7
Celkové příjmy z rozpočtu EU	112 976,3	126 415,0	119 793,6	191 927,2	124 817,5	97 852,4	32 851,3	1 244 130,2

Zdroj: *MFCR.cz* [online], 2019; vlastní zpracování

Vzhledem k unijnímu rozpočtu, je pro Českou republiku členství v Evropské Unii velmi výhodné. I přes počáteční potíže při čerpání všech finančních prostředků určených České republice v prvních letech českého členství, se už v minulém finančním období 2007-2013 situace s čerpáním zlepšila a snažíme se z unijního rozpočtu vytěžit co nejvíce. Jak je z tabulky 4.10 zjevné, nejvíce prostředků čerpáme skrze strukturální fondy, které jsou následovány zdroji určenými pro zemědělství. I přes fakt, že se Česká republika v blízké budoucnosti blíží k nabytí statusu **čistého plátce**, bude členství v EU stále velmi přínosné, jelikož pozice plátce zajišťuje zájem zahraničních investorů a tím i příliv přímých zahraničních investic. Status čistého plátce by tak nebyl důvod pro odchod České republiky z EU.

Přehled plateb České republiky do rozpočtu Evropské unie v letech 2004-2018 zobrazuje následující tabulka.

Tab. 4.11: Přehled plateb ČR do rozpočtu EU za období 2004-2018

Období	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Jednotka	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč
tradiční vlastní zdroje (cla)	1 910,1	4 373,7	4 233,0	4 967,6	5 178,0	4 441,2	4 791,5	5 416,19
Zdroj z DPH	2 548,8	4 507,8	4 934,2	5 500,6	5 603,3	4 606,0	4 618,9	5 098,84
Zdroj z HND	13 504,2	21 822,4	21 235,2	21 653,9	24 667,3	26 780,9	27 689,7	31 228,14
Celkové platby do rozpočtu EU	17 963,2	30 703,9	30 402,3	32 122,1	35 448,6	35 828,1	37 100,1	41 743,2
Období	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1. 1. - 30. 6. 2018	2004 - 30. 6. 2018
Jednotka	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč	mil Kč
tradiční vlastní zdroje (cla)	5 001,78	4 431,88	5 448,22	6 169,56	7 503,03	7 056,31	3 245,77	74 167,78
Zdroj z DPH	4 988,36	5 134,03	5 458,35	5 244,00	5 482,65	5 740,77	2 754,11	72 220,67
Zdroj z HND	29 856,42	32 095,43	33 569,45	30 485,64	31 204,74	29 612,07	16 492,96	391 898,47
Celkové platby do rozpočtu EU	39 846,6	41 661,3	44 476,0	41 899,2	44 190,4	42 409,1	22 492,8	538 286,9

Zdroj: *MFCR.cz* [online], 2019; vlastní zpracování

Rozdíl mezi příjmy a platbami do společného rozpočtu EU vyjadřuje čistá pozice ČR vůči rozpočtu EU, která je za jednotlivé roky členství ČR v EU zobrazena v následující tabulce.

Tab. 4.12: Čistá pozice ČR vůči rozpočtu EU 2004-2018 (v mil. Kč)

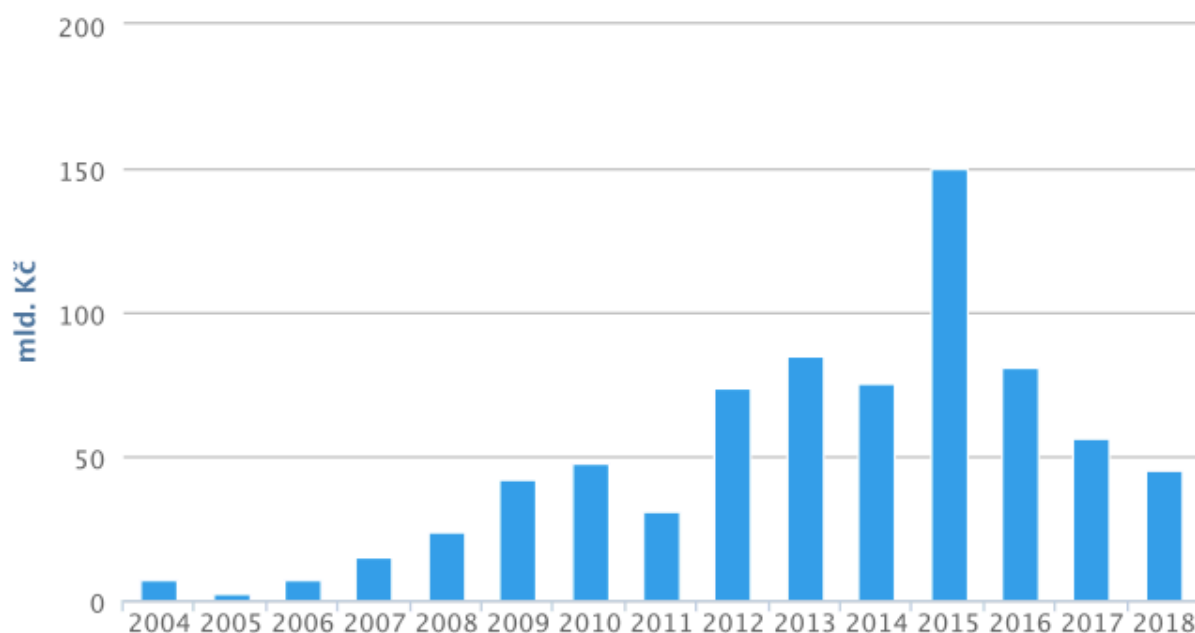
Rok	Čistá pozice ČR	Rok	Čistá pozice ČR
2004	7 327,9	2012	73 129,8
2005	1 977,9	2013	84 753,7
2006	6 908,0	2014	75 317,6
2007	15 192,8	2015	150 028,0
2008	23 773,4	2016	80 627,1
2009	42 317,7	2017	55 443,3
2010	47 917,4	1. 1. - 30. 6. 2018	10 358,5
2011	30 770,2	2004 - 30. 6. 2018	705 843,3

Zdroj: *MFCR.cz* [online], 2019; vlastní zpracování

Jak reflektuje tabulka 4.12, po dobu členství České republiky v EU vykazovala čistá pozice ČR vůči společnému rozpočtu EU kladných hodnot. To znamená, že ze společného rozpočtu EU přijímáme více, než do něj platíme. Předchozí tabulka tak potvrzuje, že je Česká republika čistým příjemcem ze společného rozpočtu EU.

Vývoj čisté pozice ČR za jednotlivé roky zobrazuje následující graf.

Graf 4.3: Vývoj čisté pozice ČR v letech 2004-2018

Zdroj: MFČR.cz [online], 2019

V celkovém součtu Česká republika od svého vstupu do Evropské unie 1. května 2004 do 31. prosince 2018 zaplatila do rozpočtu EU **565,4 mld. Kč** a získala **1,31 bil. Kč**. Kladné saldo čisté pozice ČR vůči společnému rozpočtu EU tak souhrnně dosáhlo 741,3 mld. Kč. Česká republika za celý rok 2018 obdržela o **45,3 mld. Kč** více, než do rozpočtu EU odvedla, výsledná čistá pozice ČR tak je za rok 2018 nižší než v letech předchozích. Nižší čistá pozice ČR je způsobena rostoucími odvody ČR do rozpočtu EU, a faktem, že nárůst čerpání strukturálních fondů a Fondu soudržnosti za programové období 2014-2020 nevykompenzoval pokles příjmů z rozpočtu EU za uzavírané programové období 2007-2013. (MFČR, 2019).

4.3 Negativní aspekty členství

Členství v Evropské unii přineslo České republice mnoho přínosů v ekonomické dimenzi společně s řadou výhod v oblasti politické. Je třeba si však uvědomit, že samotné členství v Evropské unii s sebou nese mimo jiné i mnoho povinností a dalších závazků.

4.3.1 Ztráta suverenity ČR

Vstupem do Evropské unie se Česká republika nejen zavázala implementovat primární právo Evropské unie, ale i různorodá nařízení evropských institucí. Skrze plnění Kodaňských kritérií se Česká republika rozhodla přijímat legislativu a pravidla Evropské unie, což vedlo k přenesení části národní suverenity České republiky v určitých oblastech do rukou evropských institucí –

Evropské unie. Evropská unie má své výlučné pravomoce v určitých oblastech politiky, kde hájí zájmy unie jako celku. Další z politik jsou koordinované a členským státům nabízí možnost společného rozhodování.

Poslední roky dokázaly, že přijímání evropské legislativy není vždy hladkým procesem. Některá z rozhodnutí evropských institucí jsou pro jednotlivé členské státy citlivými tématy, a tak některá rozhodnutí budí u členských států různé emoce a nálady. V případě České republiky lze jmenovat problémy s naplňováním *uprchlických kvót* či *evropskou zbraňovou legislativou*.

Uprchlické kvóty

V letech 2015 až 2016 si Evropská unie prošla mezinárodní politickou krizí v podobě *migrační krize*. Evropská migrační krize se vyznačovala obrovským nárůstem migrace směrem do Evropské unie ze zemí severní Afriky. Do Evropy cestovali převážně uprchlíci a ekonomičtí migranti. V rámci Evropské unie se tato krize řešila v Evropském parlamentu, kde se jednalo a hlasovalo o tzv. *uprchlických kvótách*. Tento mechanismus kvót měl pomoci Itálii a Řecku, jižním členským státům EU, které byly zasaženy migrací z Afriky nejvíce. Samotné hlasování v Evropském parlamentu, které nakonec přijalo mechanismus přerozdělování uprchlíků skrze kvóty, mělo být chápáno jako projev solidarity členských zemí vůči ostatním členským zemím, jež byly zasaženy migrační krizí. Česká republika od počátku hlasování o kvótách nesouhlasila s tímto návrhem, vždy proto hlasovala proti přijetí přerozdělovacích kvót. I přes nesouhlas některých z členských zemí tak v platnost vstoupil *Program přerozdělování žadatelů o azyl podle kvót*. V rámci tohoto programu byla Česká republika společně s dalšími členskými státy zavázána splnit přerozdělovací kvóty. To se však v případě České republiky **nestalo**, alespoň ne v plném rozsahu (iDnes.cz, 2019).

Na základě porušení – neplnění schváleného rozhodnutí, které je součástí platného práva unie – unijní legislativy se Evropská komise rozhodla zahájit řízení u unijního soudu s Českou republikou, Polskem a Maďarskem za nedodržování migračních kvót, porušení unijní legislativy. Česká republika i přes svůj nesouhlas společně s dalšími žalovanými zeměmi odmítají naplňovat povinné kvóty na přerozdělení uprchlíků z Itálie a Řecka. Česká republika převzala jen 12 migrantů z Řecka z přibližné výše kvóty 2600 uprchlíků.

Tento krok vyjadřuje nesouhlas české vlády a české veřejnosti s mechanismem kvót a přerozdělování uprchlíků. V rámci solidarity se Česká republika snažila pomáhat zasaženým státům jinými způsoby, přerozdělování však odmítá. Prezident *Zeman* se dokonce vyjádřil,

že jde o vměšování se do vnitřních záležitostí České republiky, pokud by snad Česká republika nemohla svobodně rozhodovat o tom, koho do své země pustí.

V konečném důsledku tak došlo k nesouladu mezi Českou republikou a rozhodnutím většiny v Evropském parlamentu a následnému nedodržení povinností plynoucích z členství v Evropské unii, přijímání evropské legislativy. Tímto se v řadách českých občanů vytvořila nedůvěra v projekt společné Evropy a evropské instituce.

Zbraňová směrnice

Předmětem nesouladu názorů České republiky a Evropské unie je v tomto případě *směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2017/853*, navržená Evropskou komisí, upravující *směrnici Rady EU 91/477/EHS* o kontrole nabývání a držení zbraní. Na pozadí tohoto návrhu na revizi směrnice 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní jsou teroristické útoky v Paříži ze 13. listopadu 2015. Další ozbrojené teroristické útoky probíhaly i v dalších evropských metropolích, a to v rozmezí let 2014-2017.

Dne 20. prosince 2016 dosáhly instituce Evropské unie shody na návrhu ohledně zbraňové směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2017/853, která byla dále 25. dubna 2017 schválena Radou EU i přes odmítavý postoj České republiky, Polska a Lucemburska. Revidovaná *směrnice 2017/853* následovně vešla v platnost 13. června 2017. Veškerá opatření směrnice pak měla být členskými státy implementována nejpozději do 14. září 2018 (Euractiv, 2019).

V březnu 2019 se Evropský soudní dvůr začal zabývat žalobou České republiky, kterou se česká strana domáhá zrušení dané zbraňové směrnice *Evropského parlamentu a Rady EU 2017/853*. Česká republika je v tomto sporu s Evropským parlamentem a Radou EU podporována podobnými postoji Maďarska a Polska. Česká republika zpochybňuje způsob přijetí **novely směrnice o kontrole nabývání a držení zbraní**, i přes fakt, že byla novela podpořena většinou členských zemí a drtivou většinou europoslanců ve snaze zabránit dalším teroristickým útokům, respektive znesnadnit teroristům obstarávání zbraní. Podle České republiky však nejde o nic jiného než o omezování trhu s legálně držеныmi zbraněmi, které má dopad na vnitřní záležitosti členských zemí (ČTK, 2019).

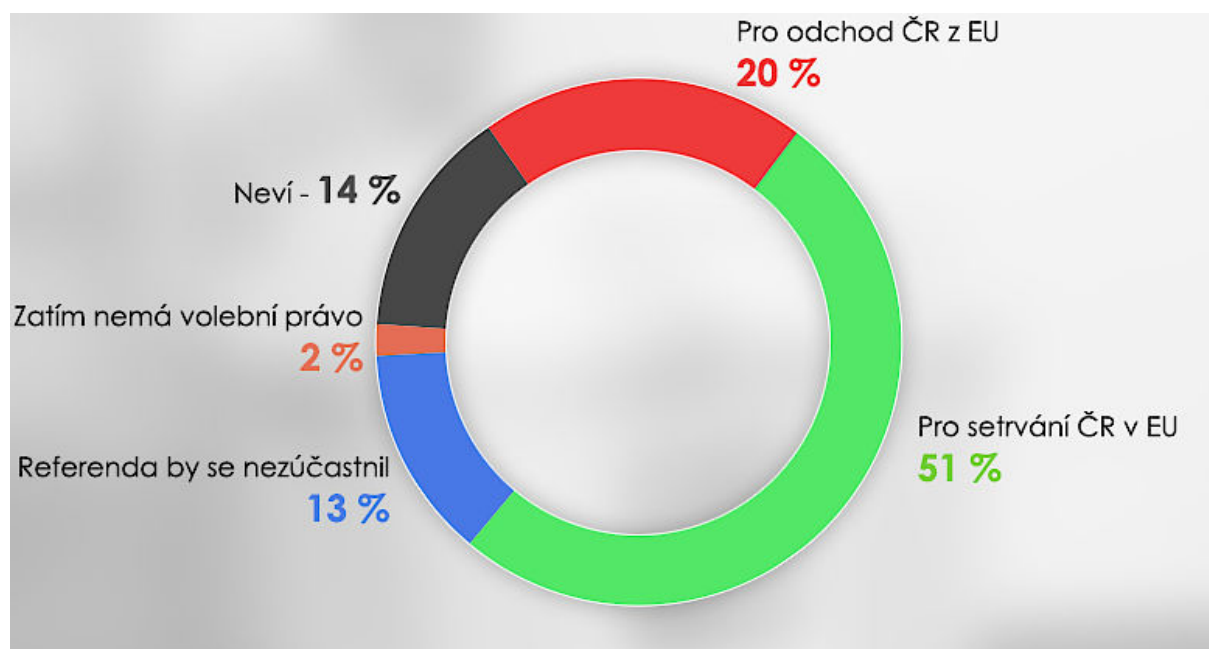
4.3.2 Veřejné mínění

Názorový nesoulad či odmítavý postoj České republiky vůči implementaci některých z aktů unijní legislativy, kterou je v podstatě Česká republika povinná implementovat z principu členství v unii a závazku převzetí *acquis*, je důvodem vzrůstající nespokojenosti českých

občanů se stávající situací. Vlny skepse se v České republice objevují z pravidla v obdobích, kdy je Evropská unie zasažena nějakou krizí. Tyto krize a následně řešení těchto krizí velmi často rozdělují občany napříč členskými zeměmi na dva tábory lišící se názory na způsob řešení dané krize. Jako příklad těchto rozdělení občanů lze uvést názorový nesoulad na řešení migrační krize či právě zbraňové směrnice. Tyto názory pak velmi často mezi občany utváří různé nálady a tendence, které vedou k názorům, že obnovení ztracené národní suverenity a odchod z Evropské unie jsou tím správným řešením.

Výsledky průzkumu veřejného mínění agentury *CVVM* z počátku roku 2019 o odchodu z ČR z EU v případě referenda zobrazuje následující graf.

Graf 4.4: Průzkum veřejného mínění Čechů ve věci referenda o odchodu ČR z EU

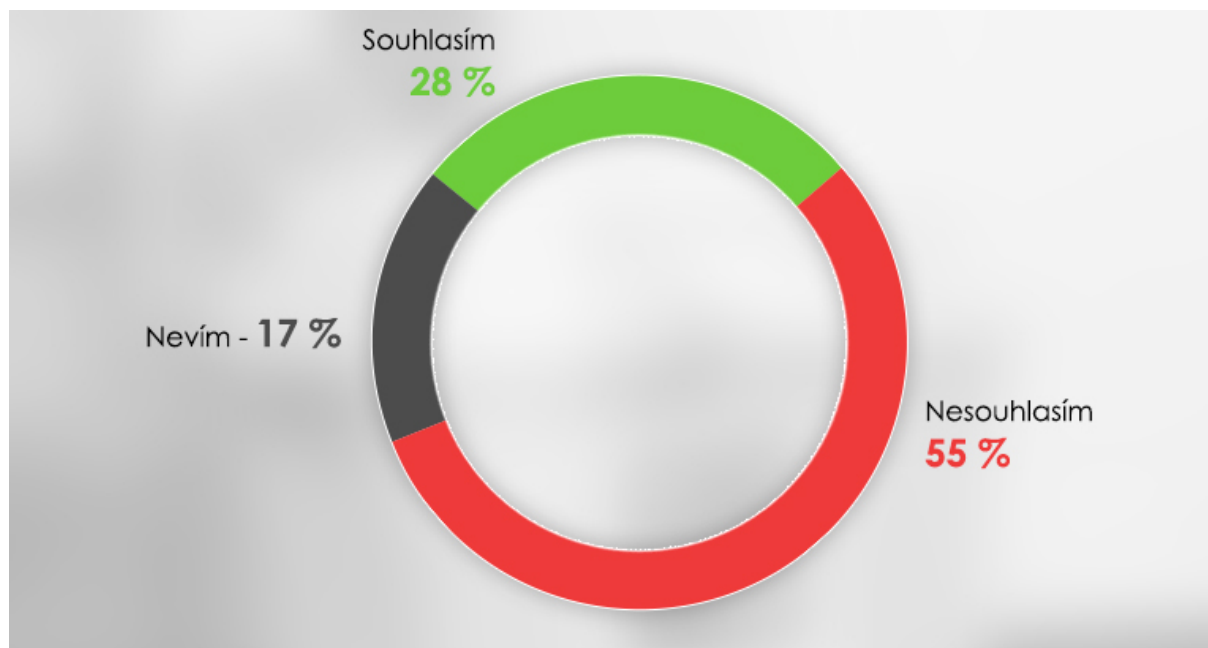

Zdroj: Novinky.cz [online], 2019

Z grafu 4.4 lze vyčíst, že pro odchod z EU v případě referenda v České republice by hlasovalo 20 % hlasujících občanů, naopak pro setrvání České republiky v Evropské unii by hlasovalo 51 % z hlasujících občanů. Celkově 13 % hlasujících by se pozdrželo hlasování a 14 % hlasujících neví pro jakou z možností se uchýlit.

V otázce samotného vyhlášení referenda o vystoupení ČR z EU by pro vyhlášení hlasovalo 28 %, kdežto nesouhlas s vyhlášením by vyjádřilo 55 % z hlasujících občanů, jak plyne z grafu 4.5.

Graf 4.5: Průzkum veřejného mínění Čechů ve věci vyhlášení referenda o odchodu ČR z EU

Zdroj: Novinky.cz [online], 2019

Veřejné mínění českých občanů je silně ovlivněno druhem informací, které se k občanům o dění v EU dostává. Není úplně běžné, že běžný obyvatel České republiky je plně informován o kladných a potřebných politikách či krocích, které mají pozitivní dopad na Českou republiku a pocházejí z Bruselu. Český občan daleko více sleduje negativní informace, které jsou mnohdy medializovány s několikanásobnou intenzitou v porovnání s těmi kladnými. Dalším faktorem je hloubka správnosti informace a způsob podání. V tomto ohledu by Česká republika mohla vytvořit médium pro sdílení informací o dění v Evropské unii více dostupné lidem. Zpravidla pokud český občan nějaké informace o EU hledá, má tu možnost kontaktovat Eurocentrum či příslušný úřad. V případě, kdy však občan žádné informace nehledá a vnímá jen informace, které pocházejí z televize či bulvárních deníků je důvěra občanů v EU hozena osudu.

5 Závěr

Již díky své geografické poloze byla Česká republika předurčená k integraci s okolními evropskými státy. Samotnému procesu integrace však předcházelo dlouhé období úpadku ekonomického potenciálu České republiky, a potlačení demokracie během „Sovětské éry“. Po roce 1989 ušla Česká republika dlouhou cestu ke své dnešní podobě a k podmínkám, které dnes nabízí občanům České republiky. Po osvobození se z komunistické nadvlády se Česká republika malými a postupnými kroky přibližovala ke spolupráci se západními zeměmi Evropy. V dnešní době už je mnoho tehdejších rozdílů v ekonomické výkonnosti a politické stabilitě mezi Českou republikou a těmito západními státy smazáno. Bezpochyby k tomuto stavu velkým dílem přispělo členství v Evropské unii, jež je důkazem toho, že se Česká republika v 90. letech vydala dobrou cestou.

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení členství České republiky v Evropské unii na základě analýzy politických a právních aspektů společně s aspekty ekonomickými. Pro zpracování této práce a naplnění účelu byl proveden výběr základních aspektů členství, a to jak politických a právních, tak i ekonomických.

Během přístupových jednání s představiteli Evropské unie viz. kapitola *3.4.1 Přístupová jednání*, Česká republika učinila mnoho kroků počínaje transformací domácí ekonomiky z centrálně plánované na ekonomiku tržní. Dalšími kroky pro úspěšnou integraci k Evropské unii bylo plnění Kodaňských kritérií, jež byla popsána v kapitole *3.3.1 Kodaňská kritéria*. Z plnění těchto kritérií plynulo přijímání *acquis* Evropské unie a následná implementace dalších legislativních opatření do české národní legislativy. Tyto povinnosti, které vyplývají z členství v Evropské unii, nebyly vždy plně naplněny, jak je zdůrazněno v kapitole *4.3.1 Ztráta suverenity ČR*. Z principu neplnění svých závazků ve smyslu implementace unijní legislativy ve věci *nedodržování uprchlických kvót* či *zbraňové směrnice 2017/853* České republice hrozí peněžitá pokuta, která také nepřidá důvěryhodnosti Evropské unie mezi českými občany a voliči.

Nadcházející volby do Evropského parlamentu v květnu 2019 se v České republice mohou potýkat s malou účastí voličů, právě díky špatnému veřejnému mínění o Evropské unii. Tento názor mimo jiné vychází i z podstaty, že Česká republika není v institucích Evropské unie dostatečně zastoupena a je pochopitelně vyvíjen velký tlak na to, aby zástupci České republiky v Evropské unii a jejích institucích byli lidé kvalifikovaní a schopní adekvátně vyjádřit na prvním místě názor českých občanů.

Při hodnocení jednotlivých aspektů členství byl zjištěn fakt, že politické aspekty členství v EU silně ovlivnily podobu dnešní České republiky a její postavení v mezinárodním prostředí, jak je uvedeno v kapitole *4.1 Politické a právní aspekty členství*. V rámci politik Evropské unie a z principu členství České republiky bylo vybudováno partnerství s dalšími evropskými i mimoevropskými státy. Tato partnerství postupně formovala český zahraniční obchod spolu s mnoha dalšími oblastmi působení České republiky. Členství České republiky v Evropské unii mimo jiné přineslo České republice větší vliv na dění v mezinárodně politickém prostředí, který by byl bez českého členství v EU nejspíše minimální s ohledem na velikost České republiky. Politické a právní aspekty členství České republiky v EU nelze úplně oddělit od aspektů ekonomických. A to z důvodu provázanosti evropských politik s ekonomikou EU, jak lze demonstrovat na příkladu Jednotného vnitřního trhu EU, který přímo ovlivňuje prodej zboží a služeb, a tak i hrubý domácí produkt jednotlivých členských států, jak v případě České republiky zobrazuje *Tab. 4.5: HDP ČR po vstupu do EU*. V kapitole *4.2 Ekonomické aspekty členství* je dále popsán vývoj některých makroekonomických ukazatelů v České republice, a to skrze srovnání období před a po vstupu do Evropské unie. V rámci analýzy ekonomických aspektů členství bylo zjištěno, že vývoj obecné míry nezaměstnanosti v České republice měl po vstupu do Evropské unie více než příznivý vývoj, Česká republika dosáhla nejnižší obecné míry nezaměstnanosti ve své historii viz. *Tabulka 4.7: Míra obecné a dlouhodobé nezaměstnanosti v ČR po vstupu do EU*.

Během zpracovávání diplomové práce došlo *pouze k částečnému potvrzení hypotézy*, formulované v úvodu – finanční pomoc České republice skrze Evropské strukturální a investiční fondy je velkým přínosem pro české občany. Nicméně se na vývoji České republiky od vstupu do Evropské unie podílelo i mnoho politických a právních aspektů členství, které napomohly k tvorbě legislativního rámce a dnešní podobě České republiky.

Na závěr lze konstatovat, že uvedená problematika byla zkoumána především retrospektivně za použití komparační metody. Je nutno zmínit, že samotná Evropská unie jako celek se stále vyvíjí a zdaleka nedosáhla svého potenciálu. Tato práce může být v budoucnu i určitým odrazovým můstkem pro podrobnější zkoumání dané problematiky i s ohledem na další krize, které Evropskou unii bezpochyby zasáhnou. V daných krizových chvílích by se mělo ukázat, že samotné členství a spolupráce s okolními státy je více než prospěšná a účelná. Každý problém však vždy vyžaduje konstruktivní řešení nebo i kompromis, a to na úrovni jak Evropské unie, tak i České republiky.

Seznam použité literatury

Knižní publikace

1. BUREŠ, J., J. CHARVÁT, P. JUST a M. ŠTEFEK. *Česká demokracie po roce 1980: Institucionální základy českého politického systému*. Praha: Grada Publishing, 2012, 528 s. ISBN 978-80-247-4283-0.
2. CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Praha: C. H. Beck, 2003, 709 s. ISBN: 80-7179-804-5.
3. ČERNOCH, Pavel. *Cesta do EU: východní rozšíření Evropské unie a Česká republika v období 1990-2004*. Praha: LINDE nakladatelství, 2003, 159 s. ISBN 80-86131-40-8.
4. FAJMON, Hynek. *Cesta České republiky do Evropské unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. ISBN 80-7325-045-4.
5. FIALA, P., O. KRUTÍLEK a M. PITROVÁ. *Evropská unie*. 3. aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018. 990 s. ISBN 978-80-7325-450-6.
6. IVAN T. BEREND. *The History of European Integration: a New Perspective*. 1. vydání. New York: Routledge, 2016. 272 s. ISBN 978-1-138-65491-4.
7. LACINA, L., P. STREJČEK a P. BLÍŽKOVSKÝ. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister a Principal, 2016. 360 s. ISBN 978-80-7485-104-9.
8. MAREK, Dan a Michael BAUN. *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister a Principal, 2010. ISBN 978-80-87029-89-3.
9. RICHARD M. C. KALERGI. *Pan-Europa*. Praha: Panevropa, 1993. 130 s. ISBN 80-900034-7-8.

Elektronické publikace

10. BUSINESSINFO. *Česká doprava čerpá miliardy z fondů EU, kvalita silnic však stále pokulhává.* In: *Businessinfo* [online]. 2018 [cit. 24. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/ceska-doprava-cerpa-miliardy-z-fondu-eu-kvalita-silnic-vsak-stale-pokulhava-113678.html>
11. BUSINESSINFO. *Brexit v souvislostech.* In: *Businessinfo* [online]. 2019 [cit. 19. 4. 2019]. Dostupné z: https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/special-brexit-ocima-exporteru-119098.html?gclid=CjwKCAjw7_rlBRBaEiwAc23rhpHV6_ztoRlcodC94bYDFpVChFhdfE9V_jlvjwjw9iK1Rnig_FRO9hoCEOIQAvD_BwE#!&chapter=2
12. BUSINESSINFO. *Vnitřní trh Evropské unie.* In: *Businessinfo* [online]. 2010 [cit. 16. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/vnitri-trh-evropske-unie-5159.html#!&chapter=6>
13. CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY. *Československo a Marshallův plán.* In: *CDK* [online]. 2007 [cit. 5. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.cdk.cz/ceskoslovensko-marshalluv-plan>
14. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Cílování inflace v ČR.* In: *ČNB* [online]. 2019 [cit. 20. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/cilovani/>
15. ČESKÁ TELEVIZE. *Nezaměstnanost v EU spadla na rekordních 6,5 procenta. Nejlépe je na tom stále Česko.* In: *ČT24* [online]. 2019 [cit. 20. 4. 2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2747636-nezamestnanost-v-eu-spadla-na-rekordnich-65-procenta-nejlepe-je-na-tom-stale-cesko>
16. ČESKÁ TELEVIZE. *Nezaměstnanost mírně roste. Most hlásí 5,9 procenta, východní část Prahy 1,2.* In: *ČT24* [online]. 2019 [cit. 20. 4. 2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2728460-nezamestnanost-v-cesku-dal-roste-v-lednu-stoupala-na-33-procenta-o-desetinu-vic-nez>
17. ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. *U soudu EU se projednává česká žaloba na směrnici o zbraních.* In: *ČTK* [online]. 2019 [cit. 26. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/u-soudu-eu-se-projednavala-ceska-zaloba-na-smernici-o-zbranich/1728892>
18. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hlavní makroekonomické ukazatele.* In: *ČSU* [online]. 2018 [cit. 20. 4. 2019]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr

19. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hrubý domácí produkt (HDP) – metodika* In: ČSÚ [online]. 2015 [cit. 20. 4. 2019]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-hdp-
20. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hodnocení výkonnosti ekonomiky České republiky v širším kontextu*. In: ČSÚ [online]. 2015 [cit. 20. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/36380891/320288-15a01.pdf/4f11fa39-3e58-4d80-a638-25b736cac380?version=1.0>
21. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii konané ve dnech 13.-14.06.2003* In: ČSÚ [online]. 2019 [cit. 12. 4. 2019]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/ref2003/re13?xjazyk=CZ>
22. DEUTSCHE WELLE. *How does Germany contribute to NATO?* In: DW [online]. 2018 [cit. 31. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/how-does-germany-contribute-to-nato/a-38033967>
23. DOTACEEU. *Programové období 2007-2013*. In: Dotaceeu [online]. 2019 [cit. 17. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/2014-2020>
24. DOTACEEU. *Výsledky čerpání*. In: Dotaceeu [online]. 2019 [cit. 3. 4. 2019]. Dostupné z: [https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2004-2006-\(1\)/Vysledky-cerpani](https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2004-2006-(1)/Vysledky-cerpani)
25. EU2009. *České předsednictví*. In: EU2009 [online] 2011 [cit. 20. 4. 2019]. Dostupné z: <http://eu2009.cz/cz/czech-presidency/ceske-predsednictvi-4013/index.html>
26. EU2009. *České předsednictví v číslech*. In: EU2009 [online] 2011 [cit. 20. 4. 2019]. Dostupné z: http://eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_cisla_cs.pdf
27. EURACTIV. *Zbraňová směrnice EU: Od kritizovaného návrhu až po výsledný kompromis*. In: EURACTIV [online]. 2018 [cit. 17. 4. 2019]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/vnitro-a-spravedlnost/linksdossier/zbranova-smernice-eu-od-kritizovaneho-navrhu-az-po-vysledny-kompromis/>
28. EUROPA. *Evropské strukturální a investiční fondy*. In: Europa [online]. 2019 [cit. 17. 4. 2019]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/contracts_grants/funds_cs.htm
29. EUROPA. *Schumanova deklarace z 9. května 1950*. In: Europa [online]. 2019 [cit. 6. 3. 2019]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day/schuman-declaration_cs

30. EUROPA. *Evropská unie: 500 milionů obyvatel – 28 zemí*. In: *Europa* [online]. 2019 [cit. 3. 4. 2019]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/eu_in_slides_cs.pdf
31. EUROPEAN GLOBAL NAVIGATION SATELLITE SYSTEMS AGENCY. *About GSA*. In: *GSA.Europa* [online]. 2018 [cit. 22. 4. 2019] Dostupné z: <https://www.gsa.europa.eu/gsa/about-gsa>
32. EUROSOKOP. *Historie vnitřního trhu*. In: *Eurosokop* [online]. 2019 [cit. 26. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.eurosokop.cz/8732/sekce/historie-vnitriho-trhu/>
33. EUROSOKOP. *Obchodní politika*. In: *Eurosokop* [online]. 2019 [cit. 26. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.eurosokop.cz/680/sekce/obchodni-politika/>
34. EUROSOKOP. *Projekty sjednocené Evropy*. In: *Eurosokop* [online]. 2019 [cit. 28. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.eurosokop.cz/8974/sekce/projekty-sjednocene-evropy/>
35. EUROSOKOP. *Předvstupní pomoc*. In: *Eurosokop* [online]. 2019 [cit. 18. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.eurosokop.cz/168/sekce/predvstupni-pomoc/>
36. EUROSOKOP. *Regionální politika*. In: *Eurosokop* [online]. 2019 [cit. 26. 4. 2019]. Dostupné z <https://www.eurosokop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>
37. EUROSOKOP. *Vstup ČR do EU*. In: *Eurosokop* [online]. 2019 [cit. 9. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.eurosokop.cz/803/sekce/vstup-cr-do-eu/>
38. EVROPSKÁ KOMISE. *Česká republika v EU – historie vstupu ČR do EU*. In: *Ec.europa* [online] 2019 [cit. 6. 4. 2019] Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/index_cs.htm#top
39. EVROPSKÝ PARLAMENT. *Sociální politika a politika zaměstnanosti: obecné zásady*. In: *Europarl.europa* [online]. 2018 [cit. 26. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/52/socialni-politika-a-politika-zamestnanosti-obecne-zasady>
40. FINANCE. *HDP ČR rostl o 2,4 %: jak jsme na tom ve srovnání se sousedy?* In: *Finance* [online]. 2018 [cit. 20. 4. 2019] Dostupné z: <https://www.finance.cz/509528-hdp-cr-2018/>
41. IDNES. *Evropská komise zahájí s ČR řízení kvůli nedodržování migračních kvót*. In: *IDNES* [online]. 2017 [cit. 26. 4. 2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/evropska-komise-rizeni-cr-migracni-kvoty.A170612_124013_zahranicni_san
42. KURZYCZ. *Inflace – 2019, míra inflace a její vývoj v ČR – 5 let*. In: *Kurzy* [online]. 2019 [cit. 22. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/inflace/>

43. MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Česká republika získala v roce 2018 z rozpočtu EU o 45,3 mld. Kč více, než zaplatila*. In: MFCR. [online]. 2019 [cit. 22. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2019/ceska-republika-ziskala-v-roce-2018-z-ro-34158>
44. NOVINKY. *Češi referendum o vystoupení z EU nechtějí, většina si přeje zůstat*. In: Novinky [online]. 2019 [cit. 22. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/498733-cesi-referendum-o-vystoupeni-z-eu-nechteji-vetsina-si-preje-zustat.html>
45. THE WORLD BANK. *GDP, PPP (current international \$)*. In: Data.worldbank [online]. 2019 [cit. 5. 3. 2019]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.PP.CD>
46. THE WORLD BANK. *Population, total*. In: Data.worldbank [online]. 2019 [cit. 5. 3. 2019]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>
47. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Předsednictví ČR v Radě EU*. In: Vlada [online]. 2019 [20. 4. 2019] Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/predsednictvi-cr-v-rade-eu/predsednictvi-eu-22508/>
48. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Strategie podpory Čechů v institucích EU*. In: Vlada [online]. 2019 [cit. 26. 4. 2019] Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/podpora-cechu-v-institucich-eu/podpora-cechu-v-institucich-eu-169509/#informace>
49. VOLBY. *Volby do Sněmovny lidu Federálního shromáždění konané ve dnech 8. - 9.6.1990 na území České republiky*. In: Volby [online]. 2019 [cit. 18. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/sl1990/u4>

Seznam zkratek

CETA	Comprehensive Economic and Trade Agreement Komplexní hospodářská a obchodní dohoda
CF	Cohesion Fund Kohézní fond (Fond soudržnosti)
ČNB	Česká národní banka
DCFTA	Deep Comprehensive Free Trade Agreement Prohloubené a komplexní dohoda o zóně volného obchodu
DPH	Daň z přidané hodnoty
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EC	European Communities Evropská společenství
EFTA	European Free Trade Area Evropské sdružení volného obchodu
EHS	Evropské hospodářské společenství
EMFF	European Maritime and Fisheries Fund Evropský námořní a rybářský fond
EPA	Economic Partnership Agreement Dohoda o hospodářské spolupráci
ERDF	European Regional Development Fund Evropský fond regionálního rozvoje
ERP	European Recovery Program Plán evropské obnovy

ESF	European Social Fund Evropský sociální fond
ESIF	European Structural and Investment Funds Evropské strukturální a investiční fondy
EU	European Union Evropská unie
EURATOM	European Atomic Energy Community Evropské společenství pro atomovou energii
FTA	Free Trade Area Zóna volného obchodu
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade Všeobecná dohoda o clech a obchodu
HDP	Hrubý domácí produkt
IMF	International Monetary Fund Mezinárodní měnový fond
JVT	Jednotný vnitřní trh
KDS	Křesťanskodemokratická strana
KSČ	Komunistická strana Československa
ODS	Občanská demokratická strana
OF	Občanské fórum
PHARE	Poland and Hungary: Aid for Restructuring of the Economy Polsko a Maďarsko: pomoc při rekonstrukci ekonomiky
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
SR	Slovenská republika
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
TTIP	Transatlantic Trade and Investment Partnership

USA	Transatlantické obchodní a investiční partnerství
	United States of America
	Spojené státy americké
USD	United States dollar
	Americký dolar

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. dubna

.....
Bc. Robert Dang

Seznam příloh

Příloha č. 1: Přehled nejdůležitějších akcí konaných během českého předsednictví

Příloha č. 1: Přehled nejdůležitějších akcí konaných během českého předsednictví

Zasedání Rady EU a Evropské rady, další významné akce

Setkání vlády ČR s Konferencí předsedů Evropského parlamentu	Praha	04.-05.12.2008
Setkání vlády ČR s Evropskou komisí	Praha	07.01.2009
Neformální zasedání Rady pro všeobecné záležitosti	Praha	08.01.2009
Mimořádné zasedání Rady pro energetiku	Brusel	12.01.2009
Neformální zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci	Praha	15.-16.01.2009
Rada pro zemědělství a rybníkářství	Brusel	19.01.2009
Rada pro hospodářské a finanční záležitosti	Brusel	20.01.2009
Neformální zasedání ministrů pro zaměstnanost a sociální věci	Luhačovice	22.-24.01.2009
Neformální zasedání ministrů obchodu	Brusel	25.01.2009
Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy	Brusel	26.-27.01.2009
Neformální zasedání ministrů pro rozvojovou spolupráci	Praha	29.-30.01.2009
Neformální zasedání ministrů EU pro otázky rodinné politiky	Praha	04.-05.02.2009
Rada pro hospodářské a finanční záležitosti	Brusel	10.02.2009
Rada pro vzdělávání, mládež a kulturu	Brusel	16.02.2009
Rada pro energetiku	Brusel	19.02.2009
Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy	Brusel	23.-24.02.2009
Rada pro spravedlnost a vnitřní věci	Brusel	26.-27.02.2009
Neformální zasedání hlav států a předsedů vlád k finanční a ekonomické krizi	Brusel	01.03.2009
Rada pro životní prostředí	Brusel	02.03.2009
Rada pro konkurenceschopnost	Brusel	05.-06.03.2009
Rada pro zaměstnanost a sociální věci	Brusel	09.03.2009
Rada pro hospodářské a finanční záležitosti	Brusel	10.03.2009
Neformální zasedání ministrů obrany	Praha	12.-13.03.2009
Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy	Brusel	16.-17.03.2009
Evropská rada	Brusel	19.-20.03.2009
Neformální zasedání ministrů pro vzdělávání	Praha	22.-23.03.2009
Rada pro zemědělství a rybníkářství	Brusel	23.-24.03.2009
Neformální zasedání ministrů zahraničních věcí (Gymnich)	Hluboká n. Vlt.	27.-28.03.2009
Rada pro dopravu	Brusel	30.03.2009
Rada pro telekomunikace	Brusel	31.03.2009
Neformální zasedání ministrů pro hospodářské a finanční záležitosti	Praha	03.-04.04.2009
Rada pro spravedlnost a vnitřní věci	Lucemburk	06.04.2009
Neformální zasedání ministrů životního prostředí	Praha	14.-15.04.2009
Neformální zasedání ministrů pro regionální rozvoj	Mar. Lázně	22.-24.04.2009
Rada pro zemědělství a rybníkářství	Lucemburk	23.-24.04.2009
Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy	Brusel	27.-28.04.2009
Neformální zasedání ministrů dopravy	Litoměřice	29.04.2009
Mimořádná Rada zdravotnictví ke chřipce typu A/H1N1	Lucemburk	30.04.2009
Neformální zasedání ministrů pro konkurenceschopnost	Praha	03.-05.05.2009
Rada pro hospodářské a finanční záležitosti	Brusel	05.05.2009
Summit zaměstnanosti	Praha	07.05.2009
Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy	Brusel	18.-19.05.2009
Rada pro zemědělství a rybníkářství	Brusel	25.05.2009
Neformální zasedání ministrů pro zemědělství a rybníkářství	Brno	31.05.2009 – 2.06.2009
Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele	Lucemburk	08.-09.06.2009
Rada pro konkurenceschopnost	Brusel	28.05.2009
Rada pro spravedlnost a vnitřní věci	Lucemburk	04.-05.06.2009
Rada pro hospodářské a finanční záležitosti	Brusel	09.06.2009
Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku	Lucemburk	11.-12.06.2009
Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy	Brusel	15.-16.06.2009
Evropská rada	Brusel	18.-19.06.2009
Rada pro zemědělství a rybníkářství	Lucemburk	22. – 23.06.2009
Rada pro životní prostředí	Lucemburk	24.06.2009

Setkání se třetími zeměmi

Summity

Neformální summit EU – USA	Praha	05.04.2009
Summit EU – Japonsko (trojka)	Praha	04.05.2009
Summit EU – Kanada (trojka)	Praha	06.05.2009
Summit Východní partnerství	Praha	07.05.2009
Summit Jižní koridor	Praha	08.05.2009
Summit EU – Čína (trojka)	Praha	20.05.2009
Summit EU – Rusko (trojka)	Chabarovsk	21.-22.05.2009
Summit EU – Korejská republika (trojka)	Soul	23.05.2009
Summit EU – Pákistán (trojka)	Brusel	17.06.2009
Neformální summit EU – Jordánsko (trojka)	Brusel	17.06.2009

Ministerská jednání

Zasedání ministrů EU – Jižní Afrika (trojka)	Cape Town	16.01.2009
Zasedání ministrů EU – Srbsko (trojka)	Brusel	26.01.2009
Zasedání ministrů EU – Bělorusko (trojka)	Brusel	27.01.2009
Zasedání ministrů EU – Afghánistán (trojka)	Praha	28.01.2009
Zasedání ministrů EU – Ukrajina (trojka)	Praha	05.02.2009
Zasedání ministrů EU – Rusko (trojka)	Rusko	11.02.2009
Zasedání Rady pro přidružení EU – Libanon	Brusel	23.02.2009
Zasedání ministrů EU – Albánie (Trojka)	Brusel	24.02.2009
Zasedání ministrů zahraničních věcí EU – USA (trojka)	Brusel	06.03.2009
Zasedání ministrů EU – Pákistán (trojka)	Praha	13.03.2009
Zasedání ministrů EU – Černá Hora (trojka)	Brusel	16.03.2009
Zasedání ministrů EU – OBSE	Brusel	17.03.2009
Setkání ministra vnitra ČR a místopředsedy EK J. Barrota s novou americkou administrativou	Washington	15.-17.03.2009
Zasedání ministrů EU – IGAD (trojka)	Brusel	31.03.2009
Zasedání ministrů EU – Turecko	Praha	21.04.2009
Stabilizační a Asociační Rada EU – Chorvatsko	Lucemburk	27.04.2009
Rada pro přidružení EU – Egypt	Lucemburk	27.04.2009
Stálá rada partnerství EU – Rusko	Lucemburk	28.04.2009
Zasedání ministrů EU – Afrika (trojka)	Lucemburk	28.04.2009
Ministerská trojka JHA EU – USA	Praha	28.04.2009
Zasedání ministrů EU – Rada zemí Perského zálivu	Oman	29.04.2009
Zasedání ministrů EU – Kapverdy	Praha	7.05.2009
Zasedání ministrů EU – Kuba (trojka)	Brusel	11.05.2009
Zasedání ministrů EU – Sri Lanka	Colombo	12.05.2009
Společné zasedání ministrů zahraničí EU a ministrů zahraničí skupiny Rio (na okraj EU – Střední Amerika, EU – Chile, EU – Mercosur, EU – Mexico)	Praha	13.-14.05.2009
Rada stálého partnerství EU – Rusko pro oblast JHA	Kaliningrad	14.-15.05.2009
Stabilizační a asociační rada EU – Albánie	Brusel	18.05.2009
Zasedání ministrů EU – Nový Zéland (trojka)	Brusel	18.05.2009
Zasedání ministrů EU – EHP (trojka)	Brusel	19.05.2009
Rada pro přidružení EU – Turecko	Brusel	19.05.2009
Ministerské zasedání ASEM	Hanoj	25.-26.05.2009
Zasedání ministrů EU – ASEAN	Phnompenh	27.-28.05.2009
Rada ministrů AKT – ES	Brusel	28.-29.05.2009
Setkání ministrů EU – Střední Asie (trojka)	Dušanbe	29.-30.05.2009
Ministerská trojka JHA EU – Ukrajina	Lucemburk	3.06.2009
Zasedání ministrů EU – Nigérie (trojka)	Praha	09.06.2009
Setkání ministrů EU – Liga arabských států (trojka)	Lucemburk	14.06.2009
Rada pro přidružení EU – Izrael	Lucemburk	15.06.2009
Rada pro přidružení EU – Alžírsko	Lucemburk	16.06.2009
Setkání ministrů EU – Ecowas	Lucemburk	16.06.2009
Rada spolupráce EU – Ukrajina	Lucemburk	16.06.2009
Ministerské zasedání ASEM pro energetickou bezpečnost	Brusel	17.-18.06.2009
Zasedání ministrů EU – Zimbabwe (trojka)	Brusel	18.06.2009
Zasedání ministrů EU – Indie (trojka)	Praha	29.06.2009

Zdroj: EU2009.cz [online], 2019

